

Mari-Elina Pihl

LASTEN KOKEMUKSIA UNELMISTA TOTTA –RYHMÄN
TOIMINNASTA

Kuntoutusohjauksen ja suunnittelun koulutusohjelma
2014

LASTEN KOKEMUKSIA UNELMISTA TOTTA –RYHMÄN TOIMINNASTA

Pihl, Mari-Elina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Kuntoutusohjauksen ja suunnittelun koulutusohjelma
Lokakuu 2014
Ohjaaja: Jaakkola-Hesso, Sirpa
Sivumäärä: 41
Liitteitä: 3

Asiasanat: sosiaalinen kuntoutus, osallisuus, vuorovaikutus, syrjäytymisen ehkäisy, lapsinäkökulmainen tutkimus

---

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa Rauman seudun katulähetys ry:lle tietoa niistä kokemuksista, joita lapset olivat saaneet ryhmän toiminnasta sekä perusteluja rahanavustuksia haettaessa. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena oli saada tutkimukseen osallistuvilta lapsilta kokemuseräistä tietoa siitä, mikä heitä kiinnostaa.

Tutkimus oli kvalitatiivinen ja lapsille annettiin mahdollisuus tuottaa ideat ja mielipiteet keinolla, jonka lapsi koki itselleen hyväksi. Lapsilla oli mahdollisuus osallistua tutkimukseen suullisesti, kirjallisesti ja/tai piirtämällä. Tutkimuksessa käytettiin myös havainnointia yhtenä menetelmänä. Tutkimukseen osallistui viisi lasta. Tutkimustilanne nauhoitettiin ja nauhoitteesta tarkastettiin kirjoitetut asiat.

Lasten tuottamat aineistot (piirroksot, tekstit, puheet) käytiin läpi ja niistä kirjattiin tärkeimmät asiat. Aineistopinosta poistettiin niiden lasten aineisto, joiden osallistuminen oli kielletty. Aineiston pohjalta määriteltiin kolme osiota, sosiaalisista ja toiminnallisista tilanteista saadut kokemukset sekä lasten toiveet. Aineiston analysointi tapahtui sisällysanalyysin pohjalta sekä teorian pohjalta.

Johtopäätöksenä tutkimuksesta voisi kertoa, että ryhmän tuoma tuki on tärkeää usealle osallistujalle. Lapset eivät tuottaneet montakaan uutta ideaa paperille. Osalle ideoiden tuottaminen oli vaikeampaa, mutta he osallistuivat keskusteluun tai vastasivat kysyttäessä. Ryhmään osallistuminen on tärkeä asia lapsille. Kaverit ja niiden kanssa oleminen ja touhuaminen olivat tärkeä osa tutkimuskertaa. Tutkimuksessa tuli esille myös sukupuolien välinen ero. Miten samanikäisten tyttöjen mielenkiinnon kohteet alkavat muuttua, vastakkainen sukupuoli alkaa kiinnostaa sekä oma vaatetus muuttuu naisellisempaan suuntaan. Poikia kiinnostaa vielä pelit, sotajutut ja touhuaminen.

CHILDREN'S EXPERIENCES OF THE DREAMS COME TRUE PROJECT

Pihl Mari-Elina

Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Rehabilitation Counselling and Planning

October 2014

Supervisor: Jaakkola-Hesso, Sirpa

Number of pages: 41

Appendices: 3

Key words: social rehabilitation, participation, interaction, prevention of exclusion

---

The purpose of this thesis was to produce information of children's experiences of street mission work for Street Mission registered association in Rauma. The aim was to explore the experiences of the functions and to find out factors which could be taken into account, when financial aid is applied for. Another aim was to find out what kind of things the children were interested in.

The approach of the thesis was qualitative. The children had an opportunity to produce ideas and opinions by the means they themselves thought were good. They could participate in the study orally, by writing and/or by drawing. In addition, observation was used as a method in the study. Five children participated in the study. The situation, where the children produced the material was recorded and the written facts were checked from the recording.

The material produced by the children (drawings, texts, speeches) was analysed and the most important things were written down. The material was classified into three categories, i.e. experiences of social and functional situations and children's expectations. The material was analysed with content analysis based on theory.

The results show that participation in the group and the support received in the group is very important for many participants. Friends and being with friends was also considered very important. The children did not produce very many new ideas on the paper. For some it was very difficult to produce ideas but they took part in discussion and answered the questions. The study also shows gender differences. In the same age group, the girls started to show interest in the opposite sex and they started to wear more feminine clothing. The boys were still interested in games, stories of war and activities in general.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	SOSIAALINEN KUNTOUTUS	7
2.1	Lapsen sosiaalinen kuntoutus	8
2.2	Sosiaalihuoltolaki sosiaalisessa kuntoutuksessa	10
3	LAPSEN SOSIAALISEN TOIMINTAKYVYN TUKEMISEN KEINOT	11
3.1	Osallisuuden mahdollistaminen	12
3.2	Vuorovaikutukselliset tilanteet	14
3.3	Syrjäytymisen ehkäisy	15
4	TUTKIMUKSEN TARKOITUS	17
5	LAPSINÄKÖKULMAINEN TUTKIMUS	18
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	19
6.1	Tutkimusmenetelmät.....	20
6.2	Aineiston hankinta	22
6.3	Aineiston analysointi	23
7	TULOKSET	24
7.2	Toiminnalliset tilanteet	28
7.3	Toiveita	30
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	33
9	POHDINTAA.....	33
9.1	Tutkimuskerran pohdintaa	34
9.2	Ryhmän vaikuttavuuden ja merkityksellisyyden pohdintaa	38
	LÄHTEET.....	41
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön aihe tuli Rauman seudun katulähetys ry:n toiveesta. Katulähetys on kolmannen sektorin palveluntuottaja, joka tuottaa sosiaalista ja ammatillista kuntoutusta vaikeassa elämäntilanteessa oleville ihmisille. Ennalta ehkäisevänä sosiaalisen kuntoutuksen palveluna katulähetys tuottaa Unelmista Totta ja Kesäreppu -toimintaa lapsille. Työssäni käsittelen Unelmista Totta -toimintaa ja kohderyhmänä ovat ne lapset, jotka ovat osallistuneet tähän toimintaan tämän vuoden aikana. Opinnäytetyön näkökulma on lähtöisin lasten sosiaalisesta kuntoutuksesta.

Unelmista Totta on toiminut seitsemän vuoden ajan ja lapset ohjautuvat siihen joko Rauman kaupungin toimesta tai sitten he ovat katulähetyksen asiakaskunnan lapsia. Katulähetys on saanut tähän asti projektirahoituksen tälle toiminnalle Vakka-Suomen nuorisosäätiöltä ja osan Rauman kaupungilta. Rauman kaupungilla on Lastensuojelun suunnitelma, jossa tavoitteina ovat vahvistaa ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluita sekä kehittää lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuuksia että lastensuojelun avohuoltoa ja perhehoitoa. Lasten hyvinvointia vahvistetaan erilaisilla palveluilla ja toimijat yhteistyössä reagoivat palvelun ja tuen tarpeeseen. Unelmista Totta on ollut osana tätä suunnitelmaa.

Unelmista Totta -toiminta on liikuntapainoiteinen ja se on tarkoitettu syrjäytymisuhan alla oleville lapsille ja nuorille, joilla ei jostain syystä ole mahdollista sitoutua, osallistua harrastustoimintaan tai, joiden vanhemmilla ei ole mahdollisuutta viedä ja/tai sitoutua lapsen harrastukseen. Toiminnassa on tarkoitus tukea lasten ja nuorten harrastuksen löytymistä sekä siinä ohella tukea heidän psyykkisten, fyysisten ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä terveiden elämäntapojen oppimista. Toiminnassa he saavat kehittää motorisia taitojaan sekä toiminta mahdollistaa elämysten kokemista ja kaverisuhteiden muodostumista. Koska lapset ja nuoret ovat pääasiassa samassa tilanteessa, on toiminnalla myös vertaistuellinen näkökulma. Toiminnassa yhteistyökumppaneina ovat Rauman kaupungin lisäksi harrastusseurat.

Toiminta on tällä hetkellä tarkoitettu 6-17vuotiaille lapsille ja nuorille. Ryhmiä on ollut kaksi, toinen 6-13vuotiaille ja toinen 13-17vuotiaille. Vanhemmille lapsille tarkoitettu ryhmä ei ole vuoteen toiminut vähäisen osaanottajamäärän vuoksi. Ryhmien sisällön ja ikäjakauman suhteen on suunnitteilla muutoksia, jotta ne palvelisivat mahdollisimman hyvin ryhmään osallistujia.

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää, miten lapset ovat kokeneet Unelmista Totta -toiminnan, minkä ovat kokeneet mukavana ja mitä toivoisivat, että kertojen aikana tehtäisiin. Tavoitteena on saada lasten ääni kuuluvaksi, jotta toiminta pystyttäisiin muokkaamaan lapsilähtöisemmäksi. Rauman seudun katulähetys ry toivoo opinnäytetyön tuovan lisää tietoa lasten mielipiteistä ja kokemuksista. Lisäksi tutkimuksesta toivotaan lisää perusteita, kun katulähetys hakee rahoitusta tärkeälle toiminnalleen. Rauman seudun katulähetys ry:n toiminta perustuu eri tahojen antamalle rahoitukselle. Rahoitukseen tulee muutoksia ja katulähetys hakee uusia rahoittajia, jotta toiminta saataisiin pysyväksi toiminnaksi.

2 SOSIAALINEN KUNTOUTUS

Kuntoutusjärjestelmässä on neljä osa-aluetta; lääkinnällinen, ammatillinen, kasvatuksellinen ja sosiaalinen. Vahvimmin kuntoutus käsite yhdistyy lääkinnälliseen kuntoutukseen. 2000-luvulla on alettu kiinnittämään enemmän huomiota työurien pidentämiseen ja työssä jaksamiseen. Viime vuosina on etsitty keinoja, joilla pystytään havaitsemaan sosiaaliseen syrjäytymiseen johtavat ongelmat. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 8-9.) Opinnäytetyöni keskittyy kuvaamaan sosiaalisen kuntoutuksen tärkeyttä niiden lasten kohdalla, jotka tarvitsevat tukea selviytyäkseen sosiaalisessa ympäristössä.

Kuntoutuksen näkökulma on ajan myötä muuttunut vajavuuskeskeisyydestä yksilökeskeisyyteen, jossa otetaan huomioon yksilön vuorovaikutus ympäristönsä kanssa. Nykyään painotetaan sekä mietitään ihmisen selviytymistä toiminta- ja työkykyä haittaavien tekijöiden näkökulmasta, jossa on otettu huomioon sekä ihmisen tarpeet että toiveet. Ihminen nähdään keskiössä, jossa hänen toimijaroolinsa korostuu. Kuntoutuksessa lähdetään tukemaan ihmisen voimavaroja hänen ympäristössään vaaditulla tavalla. Kuntoutuksessa on eri osa-alueita, jotka tukevat ihmisen kuntoutumista ja selviytymistä arkipäivän tilanteissa. Fyysisen ja psyykkisen kuntoutuksen lisäksi ihminen voi tarvita sosiaalista kuntoutusta, jotta hän selviytyy arkipäivän muuttuvissa vuorovaikutustilanteissa. (Karjalainen 2004, 20-21.)

Kuntoutukseen tulee entistä enemmän sosiaalisia ja psykososiaalisia korostuksia. Perheiden kuntoutusta on vielä liian vähän ja menetelmiä ollaan vasta kehittämässä. Kuntoutusasiakkaat ovat yhä moniongelmaisempia ja keinot heidän auttamiseksi ovat haasteelliset. Syrjäytymisvaarassa olevat lapset, ikääntyvät pitkäaikaistyöttömät tai vapautuvat vangit tarvitsevat kuntoutusta arkipäivän elämään hallintaan ja työelämän edellyttämiin valmiuksiin. (Terveysportin www-sivut 2014.) Sosiaalista kuntoutusta tarvitaan monella sosiaalisella alueella, kuten harrastustoiminnassa, ryhmässä toimimisessa, sitoutumisessa toimintaan, arkielämän taidoissa, osallisuudessa sekä liittymishalussa että vaikuttamismahdollisuuksissa. Sosiaalisella kuntoutuksella pyritään myös sekä ehkäisemään että vähentämään lasten ja nuorten syrjäytymistä. (Kannanoja 2012, 39.)

Sosiaalisessa kuntoutuksessa korostetaan kuntoutuksen sosiaalista perusluonnetta sekä painotetaan erityisesti ihmisen ja hänen ympäristönsä vuorovaikutuksen ja yhteensopivuuden merkitystä. Tällä toiminnalla pyritään tukemaan sekä mahdollisesti parantamaan ihmisen mahdollisuuksia selviytyä arkipäiväisistä toiminnoista, hänen vuorovaikutussuhteista sekä niistä rooleista, jotka oma toimintaympäristö edellyttää. Tähän kuuluu muun muassa osallistumisen mahdollistuminen ja sosiaalisten verkostojen tukeminen. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 22.) Sosiaalisella kuntoutuksella pyritään tukemaan ihmisen sosiaalista toimintakykyä, eli tuetaan ihmisen selviytymistä erilaisista sosiaalisista tilanteista sekä mahdollistetaan ihmisen osallistuminen yhteiskunnallisiin toimintoihin (Mattila-Aalto 2012, 71-72).

Vaikeasti syrjäytyneiden henkilöiden paluuta yhteiskunnalliseen osallisuuteen voidaan tukea vahvistamalla kuntoutettavan sosiaalista toimintakykyä ja sosiaalisen vuorovaikutuksen edellytyksiä (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2014). Ihmisen sosiaalinen puoli voi olla jostakin syystä vaurioitunut, estynyt tai heikosti kehittynyt. Näissä tilanteissa sosiaalista kuntoutusta ovat toiminnat, joilla tuetaan ihmistä yhteiskunnan sääntöjen noudattamiseen, ohjataan arkielämän taidoissa tai opetetaan vuorovaikutustaitoja erilaisissa sosiaalisissa tilanteissa. Uudessa sosiaalihuoltolain ehdotuksessa määritellään lapsen hyvinvoinnin sekä yksilöllisen kasvun että kehityksen edellyttämä tuen tarve. Kunnan on lisäksi tuettava yhteisössä toimimista ja sosiaalisen vuorovaikutussuhteiden vahvistamista toiminnan avulla. Sosiaalinen kuntoutus on ihmisen oman kuntoutumisen tukemista sekä ihmisen omien voimien vahvistamista. (Kananoja 2012. 36-37.) Sosiaalisella kuntoutuksella ei pyritä vaikuttamaan seurausten kautta syihin vaan ehkäisemään sekä katkaisemaan syrjäytymiskierre ja löytämään uudet keinot ja välineet, jotta ihmisellä olisi parempi elämä ja hän pystyisi olemaan vuorovaikutuksessa toisen ihmisen kanssa (Vilkkumaa 2004, 36).

2.1 Lapsen sosiaalinen kuntoutus

Toimintaterapeutin työtä tehdessä olen kokenut, että on ajoittain epäselvää, mitä lapsen kuntoutus sisältää. Useimmin kuntoutus sanaan liitetään vain erilaiset terapiat,

mutta käytännössä lapsen kuntoutusta ovat esimerkiksi arkipäivän rutiinit, sosiaalisten tilanteiden harjoittelut sekä muut laajemmat kokonaisuudet. Lisäksi mielestäni kuntoutusta voi olla myös tukitoimet ja palvelut, joita tuottaa sosiaali-, sivistys- tai terveystoimi. Sosiaalista kuntoutusta on lapsen ja ympäristön väliset vuorovaikutustilanteet. Näiden prosessien tavoitteena on edistää lapsen toimintakykyä, itsenäistä selviytymistä ja hyvinvointia kasvuympäristössään. Asiakaslähtöisessä kuntoutuksessa nähdään henkilö kokonaisuutena, jossa on keskeistä henkilön toimintakyky sekä henkilön ja ympäristön välinen vuorovaikutus.

Lapsen kuntoutuksessa tavoitteena ei ole kuntouttaa suorituksia tai vaikeuksia vaan tukea taitojen oppimista sekä kehittymistä. Opittujen taitojen avulla lapsella on mahdollisuus osallistua vuorovaikutukseen ympäristön kanssa. Lapsen kuntoutuksessa tulee ottaa huomioon lapsen yksilöllinen kehitys sekä hänen toimintakykynsä kokonaisuudessaan, eli sosiaalinen, psyykinen ja fyysinen toimintakyky. Kuntoutuksen tavoitteena on tukea lapsen kehittymistä niin, että hän selviäsi ympäristössä mahdollisimman itsenäisesti ja saavuttaisi hyvän toimintakyvyn. (Sipari, Pietiläinen & Arikka 2014.)

Kuntoutuksella ei pyritä yleiseen hyvään, eikä sillä pyritä nostamaan lapsen yleistä kehitystä toiselle tasolle. Sosiaalisen kuntoutuksen avulla pyritään muun muassa tukemaan lapsen sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä ohjata lapsi harrastuksen pariin sekä tukea hänen sitoutumista harrastustoimintaan. Se voi kohdistua yksittäiseen toimintaan, mutta sillä tähdätään toimintaan kokonaisuutena. Kuntoutuksella ei pyritä vähentämään haittoja, ehkäisemään ja minimoimaan vammojen syntyä, vaan etsimään ja vahvistamaan lapsen voimavaroja. Siinä korostetaan ja tuetaan lapsen näkökulmasta kasvua ja minäkuvan kehittymistä. Lapselle mahdollistetaan riittävät vuorovaikutustaidot ja itseilmaisu, sillä lapsella on tahto ja kyky vuorovaikutukseen. (Koivikko & Sipari 2006, 48-51, 109.)

Lapsen kasvatuksen ja kuntoutuksen ajattelutavat ovat muuttuneet samansuuntaisesti korostamaan yksilön ja ympäristön välistä vuorovaikutusta kehitys- ja muutosprosessissa sekä lapsen aktiivista toimijuutta toiminnan kohteena olemisen sijaan. Tällöin lasten kuntoutuksessa kukin lapsi on arvokas yksilöllisine ominaispiirteineen, vahvuksineen, puutteineen ja tarpeineen. (Sipari ym. 2014.)

Lapsen kuntoutuksessa keskeisintä on taata lapselle perusturvallinen lapsuus ja hyvinvointi ja taustalla on aina sosiaalinen aspekti. Kuntoutus pohjautuu vuorovaikutukselliseen toimintaan, jossa taustalla toimii arvot, periaatteet ja ihmiskäsitys. Huomio tulee kiinnittää myös lasta tukevaan vuorovaikutussuhteen laatuun, kiintymyksen, hyväksynnän ja turvallisuuden tunteen vahvistumiseen. Kuntoutuksessa lapsi tulee tulla kuulluksi ja hänen tulee saada kokea, että hänen ajatuksensa ovat tärkeitä ja mielipiteillä on väliä. (Melamies, Pärnä, Heino & Miller 2004, 110-112.)

Sosiaalisessa kuntoutuksessa lapsen sosiaalisuutta sekä sosiaalisia taitoja että kykyjä rakennetaan kokonaan uudestaan tai hänelle luodaan mahdollisimman turvallinen ympäristö. Lapsen persoonallisuus voi muokkautua uudelleen kuntoutuksessa, jolloin eettisyys ja vastuu nousevat tärkeään asemaan. (Karjalainen & Vilkkumaa 2004, 102-103.) Lasta tulee auttaa, mutta häntä ei saa muuttaa, eli aikuisen tulee olla tarkkana, kenen ehdoilla auttaminen tapahtuu (Koivikko & Sipari 2006, 35). Kuntoutuksessa rohkaistaan lapsia aktiiviseen osallisuuteen, monipuoliseen vastavuoroisuuteen ja tunteiden jakamiseen. Lapsen kanssa keskustelu on luovaa vuorovaikutusta, jossa molemmat lapsi sekä aikuinen löytävät itsestään uusia näkökulmia. Tämä on mahdollista vain tasavertaisessa vuorovaikutussuhteessa. (Melamies ym. 2004, 102-103.)

2.2 Sosiaalihuoltolaki sosiaalisessa kuntoutuksessa

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää yksityisen henkilön, perheen sekä yhteisön toimintakykyä että sosiaalista turvallisuutta. Kunnan on huolehdittava sisällöllisesti ja laajuudessaan sen mukaan, miten säädetään, muun muassa sosiaalipalveluiden sekä tarvittavan ohjauksen että neuvonnan järjestämisestä. Kunnalla on velvollisuus toimia niin, että alueen sosiaalisia oloja kehitetään ja sosiaalisia epäkohtia poistetaan. (Sosiaalihuoltolaki 710/1982, 1§, 13§.)

Sosiaalihuoltolakia ollaan uudistamassa ja siinä on tarkoitus siirtää painopistettä korjaavista toimista hyvinvoinnin edistämiseen sekä varhaiseen tukeen. Lain tarkoitus on muuttaa ajattelutapaa ongelmalähtöisestä näkökulmasta voimavaralähtöiseen näkökulmaan. Siinä vahvistetaan asiakkaiden yhdenvertaisuutta ja tiivistetään viran-

omaisten yhteistyötä. Asiakaslähtöisyyden vahvistaminen sekä riittävien että laadukaiden sosiaalipalvelujen tarpeenmukainen ja yhdenvertainen saatavuuden turvaaminen sekä ne tuen tarpeet, joiden perusteella sosiaalipalveluja ja muuta sosiaalihuoltoa järjestetään, on hallituksen esityksessä määritelty. ”Asiakkailla olisi subjektiivinen oikeus niihin palveluihin, joilla turvattaisiin välttämätön huolenpito ja toimeentulo sekä lapsen terveys ja kehitys. Tavoitteena on madaltaa tuen hakemisen kynnyksiä ja turvata tarvittava tuki perheille oikea-aikaisesti ilman lastensuojelun asiakkuutta.” (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2014.)

Uudessa hallituksen esityksessä sosiaalisen kuntoutukseen kuuluu osana sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittely, kuntoutusneuvonta, -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen. Kuntoutustoimeenpiteillä on tarkoitus edistää sosiaalista kuntoutumista muun muassa tarjoamalla ryhmätoimintaa sekä tukea sosiaalisiin vuorovaikutussuhteisiin, mutta myös tukea arkipäivän toiminnoista suoriutumista sekä elämänhallinnan saavuttamista. Tällä tehostetulla tuella on tavoitteena tukea ihmisen sosiaalisen toimintakyvyn vahvistumista, torjua syrjäytymistä sekä edistää osallisuutta. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2014.) Unelmista Totta –toiminta toimii tämän uudistuksen tehostetun tuen mukaisesti.

3 LAPSEN SOSIAALISEN TOIMINTAKYVYN TUKEMISEN KEINOT

Ihminen on kokonaisuus, jonka toimintakyky koostuu fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toiminnallisuudesta. Yhteiskunnassa eläminen vaatii ihmiseltä vähintään jonkinasteista sosiaalista toimintakykyä. Ihmisellä on sisäinen tarve ja taipumus olla ja elää ryhmissä, jotka lisäävät heidän hyvinvointiaan. Sosiaalista toimintakykyä pystytään vahvistamaan muun muassa sosiaalipalveluin. (Kananoja 2012, 36.)

Käsittelen tässä kappaleessa lapsen sosiaalisen toimintakyvyn tukemisen keinoina osallisuuden mahdollistamisen, vuorovaikutukselliset tilanteet sekä syrjäytymisen ehkäisyn, koska ne toimivat tärkeinä tavoitteina Unelmista Totta -toiminnassa.

3.1 Osallisuuden mahdollistaminen

Osallistuminen on osallisuutta ja sen edistämisessä tulee huomioida lapsen kehitystaso järjestelmällisesti. Lapsi on osana ryhmänsä kokonaisuutta ja sosiaalisten taitojen tukeminen kuuluu jokaisen kuntoutuksessa toimivan henkilön huomion kohteeksi. Lapsille tulisi mahdollistaa oppimistilanteita, joissa hän voi saada omakohtaisia kokemuksia sosiaalisista tilanteista ja rooleista sekä harjoitella näitä taitoja. Sosiaalista osallistumista painottava kuntoutus ja muut tukitoimet koetaan lasten puolella vähäiseksi, koska ”tämä alue ei tunnu kuuluvan kenenkään toimialueeseen tai asiantuntijuuteen”. (Koivikko & Sipari 2006, 11-112.)

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti ja heille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Jokaisella tulisi olla yhdenmukainen mahdollisuus saada tasa-arvoista kohtelua iästä, sukupuolesta, vammaisuudesta tai muusta syystä huolimatta. (Suomen perustuslaki 731/1999, 6§.) Jokaisella tulee olla samanlainen mahdollisuus saada kykyjensä ja erityistarpeidensa mukaisesti muutakin itseään kehittävää toimintaa kuin perusopetus ja varattomuus ei voi olla esteenä (Suomen perustuslaki 731/1999, 16§).

Lapsen oikeuksien sopimuksessa velvoitetaan, että lapsilla on oikeus osallisuuteen. Pienten lasten kohdalla tämä merkitsee sitä, että lapsella on mahdollisuus tulla kuuluksi jokapäiväisessä askareissa ja leikeissä. Tärkeintä on se, että lapsi itse kokee olevansa tärkeä ja hyväksytyt jäsen omassa yhteisössään. Lapsen tulee kokea olevansa turvassa, tulevaisuuden kohdatuksi ja hänen tarpeensa tulee tyydytetyksi. Lisäksi lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa yhteisönsä elämään. (Lapsiasian www-sivut 2014.)

Osallisuus on tärkeä osa lapsen identiteetin kehittymistä ja osallistumista oman toiminnan tuottamiseen. Osallisuus toteutuu kaikessa yhteisessä tekemisessä ja se toteutuu koko ajan. Osallisuudessa kuunnellaan lapsen tarinaa, annetaan hänelle mahdollisuus olla rakentamassa ainutlaatuista ja –kertaista todellisuutta tärkeän yhteisön jäsenenä. Lapsen omanarvontunto kasvaa, kun hän kokee tulevaisuutta kuulluksi ja hänen mielipiteitään kunnioitetaan ja niillä on merkitystä. (Vaikuttavavertaistoiminta www-sivut 2014.) Kun lapsi otetaan esimerkiksi harrastustoiminnassa huomioon, häntä

kuunnellaan ja tilaisuuden tullen hän voi olla vaikuttamassa toimintoihin, on näkökulma aika pitkälti lapsilähtöistä.

Lapsen oikeuksista on tehty sopimus, jonka tarkoituksena on turvata jokaisen lapsen oikeus täysipainoiseen lapsuuteen sekä kasvuun että kehitykseen. Sopimuksessa painotetaan jokaisen alle 18-vuotiaan yhdenvertaista oikeutta osallistumiseen. Lapsen etu on otettava huomioon ja lapsia koskevat ratkaisut tulee tehdä lapsen edun näkökulmasta kaikissa julkisen ja yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa. Päätökset on myös kyettävä perustelemaan lapsen edun näkökulmasta. (Sosiaaliportin www-sivut 2014.)

Lapsen oikeuksien sopimuksen ja Suomen perustuslain yhdenvertaisuussäädöksen mukaan lapsi ei saa tulla syrjityksi tai häntä ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan esimerkiksi iän tai vammaisuuden perusteella. Yhdenvertaisuus edellyttää lasten tasa-arvoista asemaa suhteessa aikuisiin, lapsi tulee huomioida yksilönä ja hänen tulee saada yhdenvertaista kohtelua suhteessa muihin lapsiin. Lapsen oikeuksien julistuksen mukaan lapsen tulee saada nauttia sosiaalista turvaa, hänen kasvua ja kehittymistä tulee turvata sekä hänen tulee saada erityistä tukea, jos hän on ruumiillisesti, henkisesti tai sosiaalisesti vajaakykyinen. Lapselle tulee mahdollistaa leikki ja virkistys. (Sosiaaliportin www-sivut 2014 ja Unicefin www-sivut 2014.)

Osallisuuteen vaikuttaa myös toiminnan esteettömyys ja saavutettavuus. Esteettömyys nähdään usein fyysisen esteen poistamisena, mutta tässä työssä pohdin esteettömyyttä suurimmalta osin psyykkisen ja sosiaalisen esteettömyyden kautta. Palvelut tulee olla saavutettavissa, tieto tulee olla ymmärrettävässä muodossa, välineet tulee olla tarkoituksenmukaiset ja ihmisellä tulee olla mahdollisuus osallistua itseään koskevaan päätöksentekoon (Esteetön www-sivut 2014).

Toimintaympäristö, joka on esteetön, ei erottele ihmisiä heidän fyysisen, psyykkisen tai sosiaalisen toimintakyvyn perusteella. Esteetön ympäristö on hyvin suunniteltu ja palvelut tuotettu niin, että jokaisella yksilöllä iästä, sukupuolesta, terveydentilasta ja sosiaalisesta, psyykkisestä tai fyysisestä toimintakyvystä riippumatta, on mahdollisuus osallistua ja käyttää palveluita ja toimia omassa elinympäristössään mahdollisimman itsenäisesti. Esteettömyyteen yleensä liitetään myös saavutettavuus –termi.

Saavutettavuus sisältää usean eri osa-alueen, kuten tiedon ja viestinnän saavuttavuuden sekä taloudellisen, sosiaalisen että kulttuurisen saavutettavuuden. (Sosiaaliportin www-sivut 2014.)

“Esteettömyys ja saavutettavuus on hyvä yhdistelmä, kun halutaan puhua kattavasti kaikesta esteettömyyteen liittyvästä” (Pesola, 2009). Asia tai tilanne tulisi olla myös sosiaalisesti ja taloudellisesti saavutettava. Ihmisten yhdenvertaisuutta edistetään, kun asian tai toiminnan saavutettavuus on otettu huomioon. (Kulttuurimatkailun www-sivut 2014.) Sosiaalisesti saavutettavissa oleva palvelu on tuotettu esimerkiksi erilaisten sosiaalialanpalveluja tuottavien tahojen kanssa yhteistyössä, kuten Unelmista Totta on tuotettu yhteistyössä Rauman kaupungin ja Rauman seudun katulähetys ry:n kesken. Kun otetaan huomioon sosiaalisia esteitä, pystytään tuottamaan paremmin kohdennettua palvelua. Suunnitteluun ja toteutukseen osallistumisen mahdollistaminen, innostaa se lapsia ja nuoria sekä osallistumaan että toteuttamaan ja tämä vahvistaa osallisuuden tunnetta. (Kulttuuria kaikille www-sivut 2014.)

3.2 Vuorovaikutukselliset tilanteet

Vuorovaikutus on tekemisissä olemista muiden ihmisten kanssa. Silloin jaetaan yhteisiä asioita, kerrotaan, kuunnellaan sekä mahdollisesti tehdään jotakin yhdessä. Vuorovaikutuksessa vaikutetaan toiseen ihmiseen, ollaan läsnä tilanteessa. Vuorovaikutustilanteissa yritetään yhdessä, ollaan rinnakkain, yhdessä itketään tai nauretaan, siedetään pettymyksiä, mustasukkaisuutta sekä kateutta. Vuorovaikutustilanteessa voidaan myös löhöillä, laiskotella, katsotaan toisia silmiin sekä jaetaan yhteinen tila. (Cacciatore, Korteniemi-Poikela & Huovinen 2009, 56-57.)

Lapset, joille keskusteleminen ja muiden kanssa oleminen on haasteellista, jotka vetäytyvät sosiaalisista tilanteista sekä kokevat itsensä tarpeettomiksi, tarvitsevat yhteisöllisyyden kokemusta ja heidän sosiaalisten taitojen kehittymistä. Nykyään vuorovaikutushetket rajoittuvat television, pelikonsolien sekä tietokoneiden ääressä, jolloin yhdessä olo on niukkaa ja latteampaa kuin yhdessä toimiessa. (Cacciatore ym. 2009, 57.)

Oman kokemukseni mukaan vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä muodostaa lapselle käsityksen hänestä itsestään toimijana ja kuvaa lapsuudesta. Lapsi hankkii tietoa aktiivisesti ja näin ollen oppii toimimaan itsenäisesti. Jos kotona lapselle asetetaan suuremmat tavoitteet ja toiveet, kuin mihin lapsi itse kykenee, on näkökulma aikuislähtöinen ja lapsi voi saada kokemuksen toistuvasta epäonnistumisesta. Kun taas kuunnellaan lapsen mielipiteitä ja annetaan hänen mielipiteiden osaltaan vaikuttaa päätöksiin, kokee lapsi tulevansa kuulluksi ja hän oppii myös kuuntelemaan muita. Lapsi on aloitteellinen ja toiminnan avulla muodostaa kuvaa itsestään toimijana. Lapsilähtöisyydessä perustana ovat lapsen yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet.

Kun vanhempi tulkitsee lapsen tarpeita lapsen näkökulmasta ja reagoi niihin johdonmukaisesti, rakentuu lapselle mielikuva itsestä hyvänä lapsena, jonka tarpeet ovat tärkeitä. Lapsi kokee tuottavansa iloa muille ja hän kokee maailman olevan hyvä paikka elää. Jos lapsella on hyvä perusturvallisuuden tunne ja hän kokee luottamusta, heijastuu se lapsen ihmissuhteisiin myöhemmässä vaiheessa. Perusturvallisuus ja luottamus itseensä toimijana tukevat hyvän itsetunnon, minäkuvan ja empatiakyvyn kehittymistä. (Mannerheimin lastensuojeluliiton www-sivut 2014.)

Jokaisella lapsella on oikeus tuntea olevansa tarpeellinen ja tärkeä ihminen. Vuorovaikutuksessa lapsi kehittyy, positiiviset tunteet vahvistuvat ja lapsi saa aikuiselta keinot ja tavat toimia vuorovaikutuksellisessa suhteessa maailmaan. Aikuinen antaa vuorovaikutuksen avulla kuvan elämisen tavoista ja elämästä. Lapsen persoonallisuuden vaikuttaa perimän ohella vuorovaikutus aikuisen ja ympäristön kanssa. Jos lapsi kokee riittämättömyyden tunnetta, vaikuttaa se mahdollisesti aikuisuudessa ihmissuhteisiin. (Kempainen P 2003, 37-38.)

3.3 Syrjäytymisen ehkäisy

Vakava sosiaalisen syrjäytymisen uhka nähdään yhdeksi kuntoutuksen perusteeksi, jolloin tavoitteena on vahvistaa sosiaalista osallisuutta. Kun sosiaalista osallisuutta pystytään vahvistamaan yhteiskunnan käytännöissä ja olosuhteissa, pystytään vähen-

tämään syrjäytymisriskiä ja parantamaan mahdollisuutta osallisuuteen sosiaalisissa tilanteissa. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 147.)

Syrjäytymisprosessin taustalla voi olla esimerkiksi vanhempien huono koulutustaso, taloudelliset vaikeudet, elämänhallinnan ongelmat, päihteiden käyttö tai liiallinen keskittyminen työelämään, jotka voivat tuottaa turvattomuutta lasten ja nuorten elämään. Lasten ja nuorten kohdalla syrjäytymisprosessi voi näkyä muun muassa koulukiusaamisena, levottomuutena, häiriökäyttäytymisenä, psyykkisinä oireina, väkivalтана, sosiaalisissa suhteissa tai päihteiden riskikäyttönä. (Linnakangas & Suikkanen 2004, 27.)

Lapsuudessa tärkeimpiä asioita ovat hyvän itsetunnon sekä sosiaalisten taitojen tukeminen. Hyvien sosiaalisten taitojen avulla lapsi oppii toimimaan sääntöjen mukaan ja hän oppii miten ihminen toimii ihmisten joukossa. Sosiaaliset taidot kuuluvat yleissivistykseen ja ne mahdollistavat lapsen toimimisen rakentavasti toisen ihmisen kanssa. Jos lapsi kokee joutuneensa ryhmän ulkopuolelle joko puutteellisten sosiaalisten taitojen tai kiusaamisen vuoksi, hänellä suurella todennäköisyydellä tulee olemaan heikko itsetunto ja hän mahdollisesti syrjäytyy. Toisilla lapsilla on erityisiä haasteita pärjätä ryhmätilanteissa ja näin ollen tarvitsevat tukea varhaisessa vaiheessa. (Cacciatore ym. 2009, 154.)

Lapsella on tarve kuulua johonkin ryhmään ja jos tämä ei toteudu lapsesta riippumattomasta syystä, aiheuttaa se haittaa lapsen kasvussa ”yhteiskuntakelpoiseksi” kansalaiseksi. Kaveriryhmään liittyminen ja kuuluminen tukevat lapsen rohkeutta unelmoida pärjäämisestä ilman vanhempiin liittyvää riippuvuussuhdetta. Ryhmässä lapsen itsetunto vahvistuu ja hän kokee erilaisia tunteita, kuten elämänhallinnan, pärjäämisen ja osaamisen. Ryhmän ulkopuolelle jääneet, hylätyksi itsensä kokeneet lapset voivat tavoitella jäsenyyttä vahingollisesta ryhmästä, jossa toimitaan seurauksista välittämättä. Nämä vahingolliset ryhmät (huumeiden käyttäjät, rikolliset, yms.) vetävät puoleensa huonosti voivia, juurettomia lapsia ja nuoria. (Cacciatore ym. 2009, 155-158.)

Yleensä syrjäytyminen tapahtuu pitkän ajan kuluessa, jolloin ehkäisevän työn merkitys on erittäin tärkeä. Varhaiskasvatukseen satsaaminen (päiväkoti-ikäiset, ala-asteen

oppilaat), jossa käydään läpi elämän perussääntöjä (esim. miten ollaan, eletään, mitä noudatetaan), auttaisi syrjäytymisvaarassa olevien lasten tukemista yhteiskunnassa elämisessä. Perheiden tukeminen sekä koulun ja perheiden yhteistyö muodostavat lapselle turvallisen kehikon, jonka sisällä lapsen on turvallista kasvaa ja kehittyä. Peruskouluikässä lapseen ja nuoreen on mahdollista vaikuttaa. Elämän- ja maailman meno tulisi enemmän miettiä lasten ja nuorten kannalta. Syrjäytymisvaarassa olevalle lapselle tulisi antaa mahdollisuus käydä koulua tavalla, joka tukee hänen elämänhallintaitojaan sekä valmentaa häntä koulua ja yhteiskuntaa varten. (Linnakangas & Suikkanen 2004, 100-101, 110, 113.)

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa Rauman seudun katulähetys ry:lle tietoa niistä kokemuksista, joita lapset ovat saaneet ryhmän toiminnasta sekä perusteluja rahanavustuksia haettaessa. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on saada tutkimukseen osallistuvilta lapsilta kokemusperäistä tietoa siitä, mikä heitä kiinnostaa. Tutkimuksesta tulevan tiedon pohjalta ohjaajat pystyvät tuottamaan ja toteuttamaan paremmin niitä toimintoja, jotka lapsia motivoi. Tutkimus on kvalitatiivinen ja lapselle annetaan mahdollisuus tuottaa ideat ja mielipiteet keinolla, jonka lapsi kokee itselleen hyväksi. Lapsilla on mahdollisuus osallistua tutkimukseen suullisesti, kirjallisesti tai piirtämällä.

Tutkimuksella haluttiin saada vastauksia kysymyksiin, miten lapset ovat kokeneet Unelmista Totta –toiminnan sekä onko heillä toiveita ryhmän suhteen.

Tutkimuksen idea on lähtöisin Rauman seudun katulähetys ry:n toiveesta. Katulähetys ry anoo vuosittain rahaa toiminnalleen, joista yksi on Unelmista Totta –toiminta. Tällä hetkellä toiminnassa on yksi ryhmä, jossa on mukana 11 lasta, ikäkauma on 6-13v. Toiminnan tarkoitus on vaikuttaa ja lisätä lasten liikunnan arvostamista, tukea liikunnallisten perustaitojen sekä sosiaalisten taitojen kehittymistä, ehkäistä syrjäytymistä varhaisvaiheessa sekä vähentää väsymystä, päihteidenkäyttöä ja

passiivista harrastamista. Toiminnan tärkein tavoite on ehkäistä varhaisessa vaiheessa lapsen ja nuoren syrjäytymistä.

5 LAPSINÄKÖKULMAINEN TUTKIMUS

Lapsen kuntoutuksessa huomion kohteena on lapsen edun mukainen tulevaisuus. Lapsen äänen ja näkökulman huomioonottaminen nyky-yhteiskunnassa on vähäistä, koska kuulemiseen ei ole ollut käytettävissä sopivia menetelmiä tai heidän tuoma näkökulmaa ei ole nähty tärkeänä asiana. Useasti aikuiset uskovat osaavansa määrittellä lapsen näkökulman, koska lapsuutta sinällään ei pidetä tärkeänä elämänvaiheena, vaan siirtymävaiheena kohti aikuisuutta. Lapsen kehittymättömyys ja kypsymättömyys nähdään esteellisenä seikkana tiedon luotettavuutta ajateltaessa. (Melamies ym. 2004, 104-105.)

Lapsitutkimuksessa tiedon tuottajina voivat toimia sekä lapset että aikuiset (vanhemmat tai lapsien kanssa työskentelevät ammattilaiset). Tutkimus tehdään yleensä useasta lähtökohdasta ja näkökulmasta. Tutkimus voi olla kvalitatiivista tai kvantitatiivista. Tieto lapsista voidaan hankkia muun muassa seuraavilla tavoilla:

1. Reaaliajassa voidaan äänittää, videoida, havainnoida ja kirjata ylös lasten ja mahdollisesti heidän kanssa toimivien vanhempien toiminta.
2. Jälkeenpäin tieto voidaan tuottaa kyselyyn vastaamalla, haastattelemalla, muistelemalla ja kertomalla joko suullisesti tai kirjallisesti.
3. Lasten tuotosten, kuten kertomusten, kirjoitelmien, päiväkirjojen, piirrosten, valokuvien kautta saadaan myös tietoa.
4. Aikuisten tuottamina tuotettu tieto on yleensä asiakirjat, kuten lait, asetukset, tilastot tai toimintaa ohjaavat tekstit.
5. Julkinen tieto on esimerkiksi tiedotusvälineiden välittämä materiaali, jonka on tuottanut aikuinen. (Karlsson 2012, 19.)

Lapsella on oikeus tulla kuulluksi ikänsä ja kehitystason mukaisesti ja he ovat oman arkielämänsä asiantuntijoita. Jotta lapsen osallistuminen lapsen näkökulmasta mah-

dollistuisi, vaaditaan aikuisilta aikaa ja asennemuutosta. Usein lapsiin kohdistuvissa tutkimuksissa pyydetään lapsen vanhempia tai muita aikuisia kertomaan lapsen elämästä. Usein epäillään, että lapsi on kognitiivisilta taidoiltaan vielä liian kehittymätön vastaamaan kysymyksiin. Aikuisen tulisi arvostaa lapsia, ehtiä kuuntelemaan ja olla halukas vuorovaikutukseen lapsen kanssa. Jotta pystytään tukemaan lapsen osallisuutta sekä aktiivista toimijuutta, hänelle tulee antaa mahdollisuus tuottaa tietoa omasta näkökulmasta. (Karimäki 2008, 2-4.)

Lapsinäkökulmaisessa tutkimuksessa tavoitellaan lasten tuottamia tietoja sekä näkökulmia. Siinä kuunnellaan lasten tuottamia viestejä, analysoidaan heidän kokemuksia, näkökulmia sekä tapoja toimia sekä syvennyttään tapaan kommunikoida, kasvaa, oppia sekä luoda omaa ja yhteistä kulttuuria heidän yhteisöissä. Tutkimuksen lähtökohtana on lapsilta saatu tieto, johon liitetään ammattilaisen tieto ja osaaminen, jotta toiminta olisi yhteisöllistä ja vastavuoroista. Aineistokeruuvaiheessa lähestytään lasten tuottamaa aineistoa yhdestä tai kahdesta näkökulmasta. On tärkeää tarkentaa mitä lapsuuden osa-alueita kulloinkin tarkastellaan. Lapsinäkökulmaisessa tutkimuksessa otetaan huomioon lasten kaikenlaiset viestit. Heikkouksien ja ongelmakohtien lisäksi huomioidaan lasten vahvuudet ja osaaminen. (Karlsson 2012, 22-24, 39, 42.)

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimuslupa haettiin suullisesti Rauman seudun katulähetys ry:n toiminnanjohtajalta helmikuussa ja toukokuun alussa osallistuin Unelmista Totta -toiminnan ohjausryhmän palaveriin. Satakunnan ammattikorkeakoulusta sain tutkimusluvan toukokuussa ja vanhemmille toimitettiin ohjaajien kautta osallistumislupakirje (Liite 1) 13.5.2014. Tutkimuskerta pidettiin 27.5.2014 kokoustilassa, jonka ohjaajat olivat varanneet. Ryhmään kuuluu 11 lasta, jotka ovat nyt vähintään vuoden verran olleet mukana ryhmän toiminnassa. Lapset ovat keskenään tuttuja toisilleen ja turvallinen ilmapiiri on muodostunut.

Jotta lasten tutkiminen tapahtuisi eettisesti oikealla tavalla, pyydettiin vanhemmilta kirjallinen lupa lapsen osallistumiseen tutkimustilanteeseen. Kirjallisessa luvassa kerrottiin, miksi lapsia tutkitaan, mitä lapsilta odotetaan, mitä kertyvällä tiedolla tehdään ja miten toimitaan, jotta luottamuksellisuus säilyy. Lapsien tunnistamistiedot jätetään pois tekstistä ja nauhoitettu aineisto tuhoaan oikealla tavalla. Tällä tavalla mahdollistetaan se, että lapsi voi osallistua tutkimuskertaan ilman tunnistamista.

Tutkimustilanteeseen saapui 6 lasta, kolme tyttöä ja kolme poikaa, joista yhden osallistuminen kiellettiin kirjallisesti. Tälle lapselle annettiin mahdollisuus osallistua ja tuottaa omat mielipiteet ja ajatukset, mutta näitä ei otettu mukaan tutkimusmateriaaliin.

6.1 Tutkimusmenetelmät

Tutkimus on tehty kvalitatiivisena tutkimuksena, koska tarkoitus on tutkia ryhmän toiminnasta saatua kokemusperäistä tietoa mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa kuvataan todellista elämää ja pyritään löytämään todellisia asioita eikä todentaa olemassa olevia väittämiä. Tutkimuskohteina ovat ihmiset ja siinä luotetaan havaintoihin ja keskustelun myötä ilmenneisiin asioihin. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkittavien kohteiden ääni ja näkökulma tulee esille. Tavoitteena on ymmärtää tutkimuskohdetta ja aineistosta ei tehty päätelmiä yleistettävyyttä ajatellen. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161, 164, 181-182.)

Menetelmiksi olen valinnut ryhmässä tapahtuvaa piirtämistä, kirjoittamista, havainnointia ja tilanteesta kehittyvää keskustelua, joka nauhoitetaan. Piirtäminen on lapselle luonnollinen keino ilmaista omaa kokemusmaailmaansa. Piirtäminen on lapselle joskus helpompaa kuin sanallisesti kerrottu tai kirjoittamalla kirjoitettu asia. Koska nyky-yhteiskunnassa arvostetaan sujuvasanaisia ja sanavalmiita lapsia, niin lapset, joilla on vaikeutta ilmaista itseään sanallisesti, voivat jäädä kuulematta. Aikuinen tekee tulkintoja omasta näkökulmasta ja näin ollen lapsen ajatus ja mielipide voi jäädä ymmärtämättä. Piirrosten avulla lapsi voi ulkoistaa kokemuksensa ja käsitellä tapahtuneita asioita etäämmältä. Ja jos sanoja ei löydy, pystyy lapsi värien, muotojen,

kehonkielen sekä äänien avulla käsittelemään asioita. (Heikkinen, Levamo, Parviainen & Savolainen 2007, 206-208.)

Piirtäminen menetelmänä on hyvä, kun jotkut tutkimukseen osallistujat ovat arkoja tai kysymyksiin vastaaminen ei onnistunut jostain syystä. Piirtäminen on myös hyvä vaihtoehto, kun ryhmässä on levottomuutta ja lapsi/lapset eivät jaksaa tai halua osallistua keskusteluun. Ne lapset, jotka eivät halua osallistua piirtämiseen, voivat osallistua prosessiin tarkkailemalla muiden tekemisiä ja kommentoida kuvia (Heikkinen ym. 2007, 208). Näin ollen pystytään saamaan lasten kokemuksellisuutta, ajatuksia ja mielipiteitä esiin.

Jotta saadaan lapsien näkemys- ja kokemusmaailma esille, on hyvä antaa lapsille sopivat puitteet ja pitää huolen, että piirtämisen idea pysyy sovituksessa teemassa. Ajatuksena on, että lapsia viritellään teemaan katsomalla kuvista (Liite 2), mitä vuoden aikana ryhmässä on tehty. Tällöin pois suljetaan vaihtoehto, että lapsi piirtää sen kerran, jota on tehty viimeisellä kerralla, koska ei muista muita kertoja. Lapselle annetaan mahdollisuus myös kirjoittaa asiat paperille, jos se tuntuu paremmalta vaihtoehdolta. Piirtämisen jälkeen lapsilla on mahdollisuus kertoa omista piirroksista, mitä tunteita kuvat herättävät ja näin ollen he antavat itse kuvilleen merkityksen (Heikkinen ym. 2007, 208). Keskustelu nauhoitetaan, jolloin jälkikäteen on mahdollista varmistaa, mitkä asiat nousivat pintaan keskustelun lomassa.

Piirtämisen aikana on tarkoitus havainnoida lasten käyttäytymistä, miten lapset osallistuvat keskusteluun, herääkö kuvista jotain keskustelunaihetta ja miten lapsi toimii suhteessa muihin lapsiin. Havainnoinnin avulla pystytään saamaan tietoa lapsen tarpeista, kiinnostuksen kohteista ja toiveista. Havainnointi antaa tietoa lapsen kehityksestä, jolloin esimerkiksi lapsiryhmän toiminnan suunnittelulle saadaan pohjaa. Lasta voidaan havainnoida arkitilanteissa, mutta myös lapsen ja aikuisen välisessä vuorovaikutustilanteessa ja lasten keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa. Havainnoinnissa tulisi huomioida sosiaalinen ja kulttuurinen tausta, keskittymiskyky, tarkkaavaisuuden ylläpitäminen ja lapsen sekä aikuisen olotila. Omien ennakoasenteiden ei tulisi vaikuttaa havainnointiin. (Sote-virtuaalikoulu Omnian www-sivut 2014.)

Välineitä, joilla tuotetaan tietoa lapsista ja heidän näkökulmasta, on monia, kuten piirrookset, kirjoitelmat, kuvat, kertomukset. Osa näistä aineistonkeruumenetelmistä mahdollistaa lapsen näkökulman, toiset estävät. Kun tietoa kerätään lapsilta, tulee tutkijan olla valpas ja oivaltava kuuntelija. Hänen tulee olla avoin lasten viesteille. Liian tiukasti rajatut haastatteluteemat tai valmiit oletukset ohjaavat lapsia vastaamaan samalla tavalla, miten he olettavat aikuisen haluavan kuulla. (Karlsson & Karimäki 2012, 44-46.)

Havainnointi sopii kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi, koska siinä tutkitaan todellista elämää. Havainnoimalla saadaan tietoa ihmisen toiminnasta, toimiiko ihminen niin kuin hän kertoo. Havainnointi on tarkkailua, jolle on asetettu joitakin vaatimuksia. Sillä saadaan välitöntä tietoa yksilöiden sekä ryhmien toiminnasta sekä käyttäytymisestä. Havainnointi on erinomainen menetelmä tilanteessa, jossa tarkkailaan vuorovaikutustilanteita, kun tutkittavalla on vaikeuksia tai hän ei halua tuottaa kielellistä aineistoa tai jos tilanne on vaikeasti ennakoitavissa. (Hirsjärvi ym. 2009, 212-213.)

Havainnoijan ei tulisi sitoutua tunnepohjalta ryhmään tai tilanteeseen. Toisinaan voi olla vaikeuksia tallentaa tietoa heti, jolloin havainnoijan tulee luottaa muistiinsa ja kirjata myöhemmin. Tutkimustilanteisiin voi olla vaikea löytää vapaaehtoisia ja eettisenä ongelmana on se, että kuinka paljon havainnoija saa tietoa kohteista etukäteen. (Hirsjärvi ym. 2009, 213-214.)

6.2 Aineiston hankinta

Ennen tutkimuskertaa toteutin testihaastattelukerran kymmenelle 11-12 vuotiaalle tytölle. Koin tärkeäksi harjoitella tutkimustilannetta saman ikäisten lasten kanssa ja samalla saada kokemusta siitä, miten kysymykset tulisi asettaa ja miten lapset kertovat omia ajatuksia. Tutkittaessa lapsia voi tulla eteen monta seikkaa, joita ei pysty etukäteen ennustamaan, kuten ovatko lapset puheliaita vai niukkasanaisia, innostuvatko tilanteesta, jossa heidän mielipiteitään kysellään vai ovatko passiivisia ja paljonko lapset tarvitsevat motivointia.

Testitilanteeseen otin virikkeitä antavat kuvat mukaan sekä paperia, joihin lapset saivat kirjoittaa ja/tai piirtää. Ohjeistin tyttöjä piirtämään tai kirjoittamaan kaiken sen, minkä olivat kokeneet mieluisaksi vuoden aikana ja mitä toivoivat seuraavalta vuodelta. Testihaastatteluun tytöt osallistuivat innokkaasti ja tuottivat kuvia ja tekstiä ja näin ollen toivat omat näkemykset ja ajatukset. Piirtäminen sekä kirjoittaminen vaikuttivat mieluisilta menetelmiltä tytöille ja he keskittyivät siihen pitkään ja tekivät tarkkaa työtä.

Ennen varsinaista tutkimuskertaa tein oman havainnointilomakkeen (Liite 3), jonka avulla pystyin havainnoimaan lasten innostuneisuutta. Havainnoin, miten keskenään tulivat toimeen, kuka oli äänessä ja oliko kaikilla mahdollisuus tulla kuulluksi jollakin tavalla ja millä keinoin. Tutkimustilanteessa käytin osallistuja havainnoijana - havainnointia, jolloin itse osallistuin keskusteluun ja yritin kysymyksillä saada lapset ilmaisemaan toiveitaan ja keskustelemaan kerroista, joita heillä on ollut. (Hirsjärvi ym. 2009, 216-217.)

Itse tutkimus toteutettiin yhteistyössä ryhmän vakituisten ohjaajien kanssa. Etukäteen oli sovittu, että ohjaajat toimivat tilanteessa päävetäjinä. Tutkimuskerralla oli mukana nauhuri, joka sijoitettiin keskelle pitkän mallista pöytää. Pöydän toisessa päässä olivat pojat ja toisessa päässä tytöt, ohjaajat ja minä istuimme keskivälissä. Tutkimuskerta aloitettiin kertomalla lapsille, mitä kerralla tehtäisiin ja miksi. Lasten toivottiin kirjoittavan tai piirtävän niistä kerroista, joihin he olivat vuoden aikana osallistuneet. Tilanteessa käytettiin kuvia helpottamaan muistelua, jotta lapset pystyvät muistelemaan viime syksyn ja talven tapahtumia. Tutkimuskerran lopuksi lapset saivat keksiä ja mehua kiitoksena osallistumisesta.

6.3 Aineiston analysointi

Tutkimuskerran jälkeen nauhoite kuunneltiin ja sieltä kirjoitettiin tärkeimmät asiat ylös. Tärkeimmiksi asioiksi määriteltiin ryhmään tai toimintaan kuuluvat kommentit. Nauhoitteesta jätettiin huomioimatta lasten puheet, joiden osallistuminen oli kielletty.

Lasten tuottamat aineistot (piirroksot, tekstit, puheet) käytiin läpi ja niistä kirjattiin tärkeimmät asiat. Aineiston pohjalta määriteltiin kolme osiota, sosiaalisista ja toiminnallisista tilanteista saadut kokemukset sekä lasten toiveet. Aineiston analysointi tapahtui tutkimuksesta saadun sisällön sekä teorian pohjalta.

7 TULOKSET

Tutkimuskerrasta saadut tiedot jaoin kolmeen eri osioon. Sosiaalisista tilanteista saadut kokemukset, joita olivat muun muassa ne, miten lapsi on kokenut ryhmätilanteet, onko hän saanut kaverin/kavereita, miten sosiaalisissa tilanteissa käyttäytyy. Toiminnallisista tilanteista saadut kokemukset sisälsivät tilanteet, joissa lapset ovat tehneet jotain konkreettista ja miten he ovat nämä tilanteet kokeneet. Viimeisessä osiossa on ne asiat ja toiminnat, joita lapset halusivat ja toivoisivat ryhmässä tapahtuvan.

Tutkimustilanteen alussa usealla lapsella oli vaikeutta osallistua mielipiteen esille tuomiseen. Alussa yksi aloitti ei –vastausten antamisen, seuraaviin kysymyksiin tuli myös toiset mukaan.

Ohjaaja: ”Muistellaas mitä ollaan vuoden aikana tehty.”

Hiljaisuus.

Minä: ”Mitäs olette tässä vuoden aikana tehneet? Oletteko pelanneet pesäpalloa?”

Yksi lapsi: ”Ei!”

Minä: ”Entä luistelleet?”

Kolme lasta: ”Ei!”

Minä: ”Oletteko olleet kiipeilemässä?”

Neljä lasta: ”Ei!”

Minä: ”Ette ole mitään tehnyt?”

Yksi lapsi: ”Ollaan pelattu korist.”

Ohjaaja: ”(Lapsen nimi) saat varman vastauksen.”

Yhden lapsen rehellinen vastaus rikkoi vastustuksen, jolloin muutkin alkoivat pikku hiljaa tuottaa paperille jotain. Myös huumorilla vastattiin kysymyksiin.

Ohjaaja: ”Tietääkö kaikki, mitä tehdään?”

Kaksi lasta: ”Lauletaan!” Naurua päälle.

Kuvien esittäminen alussa toimi mielestäni hyvänä muistipohjana, kun lapset pohtivat, mitä vuoden aikana ovat tehneet. Pallo kuvasta tuli mieleen eri asioita, yhdelle tuli mieleen polttopallo ja toiselle mieleen tuli keilaus. Keino, millä tavalla mukavia toimintoja ja asioita lapsi voi tuottaa paperille, aiheutti parissa lapsessa vastustusta. Ehkä oman mielipiteen tuottaminen paperille tai sanoin aiheutti lapsille painetta. He mahdollisesti kokivat asian turhana tai ettei heitä kuitenkaan kuunneltaisi tai heidän toiveita toteutettaisi.

”Eiks tääl tehdä muuta ku piirretää?”

”Mä en osaa piirtää.”

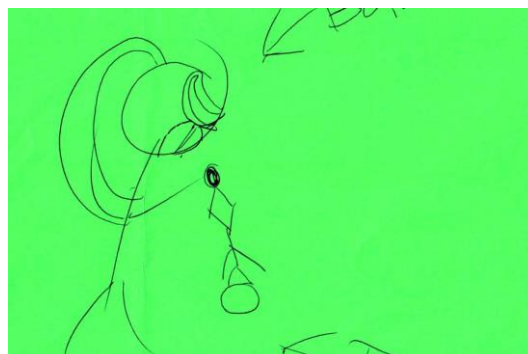
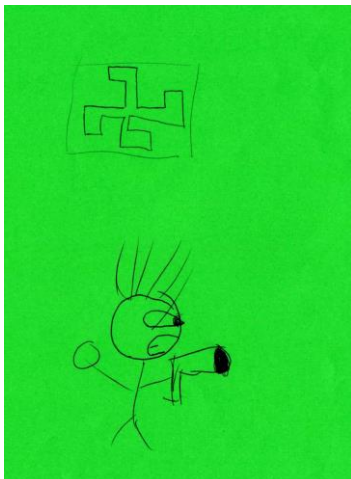
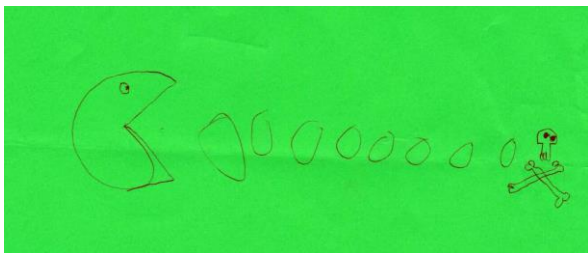
”Mul on huono käsiala.”

Pari lasta tarvitsi ilmeisesti vahvistusta menetelmälle ja ehkä he samalla halusivat suostumuksen siihen, että heillä oli lupa tuottaa toiveita paperille sillä keinolla, jonka itse koki mieleiseksi.

”Saanks mää kirjoittaa?”

”Voink mä piirtää sarjakuvan?”

Yksi lapsista halusi piirtää pacman hahmon syömässä luurankoa, vihaisen ihmisen, jolla on tuliase sekä hakaristin. Viimeisessä kuvassa ilmeisesti kuvataan väkivaltaista tilannetta. Lapsi ei kertonut kuvista tarkemmin, eikä tilanteessa ollut mahdollisuutta keskustella lapsen kanssa tarkemmin kuvasta.

7.1 Sosiaaliset tilanteet

Murrosiän kynnyksellä kaverisuhteet saavat suuremman merkityksen ja lapset haluavat kuulua johonkin ryhmään, jossa saavat tukea omalle kasvulleen. Muutaman lapsen mukaan he eivät ole samassa koulussa, vaan ovat tutustuneet toiminnan aikana. Unelmista Totta –ryhmässä parin lapsen kohdalla tämä asia korostui. Paperille kirjoitettiin parhaan kaverin nimeä, piirrettiin sydämiä ja tunnustettiin rakkautta kaveria kohtaan. Kaveri oli paras asia. Myös lasten keskinäistä toimintaa havainnoitaessa tuli esille kaverin tärkeys. Lapsilla oli oma kiva, salaisuus. Istuttiin vieretysten ja piirrettiin yhdessä paperille asioita. Naureskeltiin ja vähän kokeiltiin rajoja yhdessä.

Osa lapsista piti ryhmätilanteista, osa ei osannut vastata. Yksi lapsi piti enemmän yksin tekemisestä kuin ryhmätilanteista.

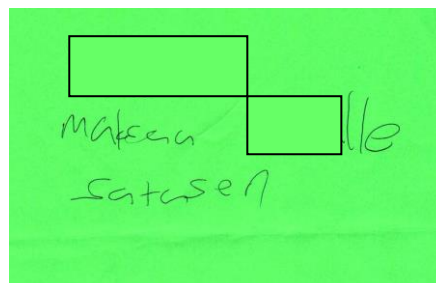
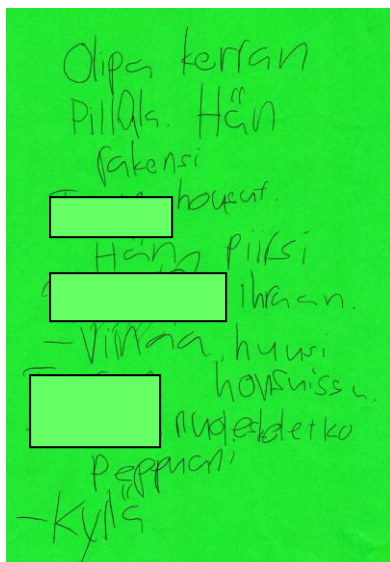
”Ryhmätilanteet ovat iha ookoo, mut mä haluan enemmi tehdä yksin.”

Minä: ”Onks (lapsen nimi) sun paras kaveri? Oletteks te hyviä kavereita?”

Lapsi: ”Ei olla!” Naurua.

Eräs hiljaisempi lapsi halusi kuulua ryhmään, paperille hän kirjoitti näiden kahden lapsen nimet, kun kysyttiin, mikä on parasta ryhmässä.

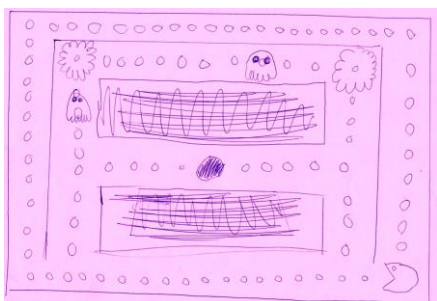
Kaverisuhteita kuvattiin myös tekstien avulla. Provosoivaa tekstiä kirjoitettiin toisesta lapsesta, jolla saatiin lapsi reagoimaan samalla tavalla. Koin, että provosoivalla tekstillä lapsi yritti saada jonkinlaista reaktiota aikaiseksi myös aikuisissa.

Tutkimustilanteessa eräs lapsi halusi provoisoida toista lasta kiusoittelemalla tätä sanomalla muutamia sanoja, joista toinen, hiljaisempi lapsi provosoitui. Sanomisten lisäksi hiljaiselta lapselta otettiin hänen piirustuksia ja piirrettiin niiden päälle.

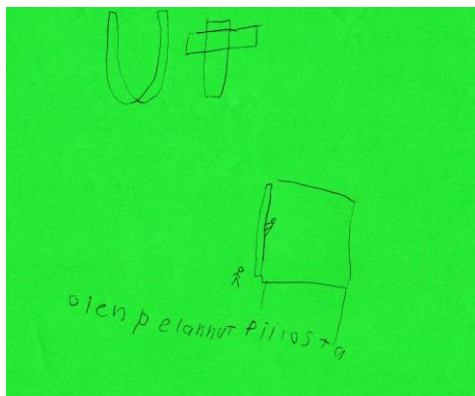
7.2 Toiminnalliset tilanteet

Sekä tyttöjen että poikien mielestä he ovat saaneet kokeilla kivoja asioita. Hiljaisemmat lapset tuottivat paperille kuvin tai kirjoittaen mukavat toiminnat. Loput lapsista tuottivat tiedon sanoin, piirtämällä ja kirjoittamalla. Pari lasta piirsi pacman – peliä paperiin ja yrittivät tällä tavalla kuvailla mielekästä toimintaa, mitä olivat vuoden aikana tehneet. Ohjaajan mukaan he ovat pelanneet salissa labyrinttipeliä.

Pääasiassa kaikki, mitä ryhmässä on vuoden aikana tehty, on koettu kivaksi toiminnaksi. Toisten lasten mielestä kaikki liikunnalliset toiminnot, kuten minigolf, keilaa-

minen, pesäpallo, uiminen ja piilosilla leikkiminen ovat olleet tärkeitä ja kivoja. Toiset eivät ole kokeneet pelejä mieleisiksi.

”Ollaa leikitty piilost.”

Ohjaaja: ”Tuleeks teil jotai mielee, kun ollaan oltu salissa?”

Yksi lapsista: ”Piilo.”

”Mä en tykkää jalkapallost.”

Toisille lapsille mieleisiä asioita ovat olleet myös askartelu, kuten lennokkien tekeminen ja oman pipon värjääminen. Myös leivontakerta on koettu kivaksi kerraksi.

Ohjaaja: ”Muistakste, kun tehtii lennokkeita ja mitattii kuka heittää pisimmälle?”

Yksi lapsi: ”Joo, meil oli lennokkien heittokilpailu!”

Minä: ”Oliks toi kivaa?”

Kaksi lasta: ”Joo!!!”

Kaksi lasta: ”Ei!” Naurua päälle.

Minä: ”Onks askartelu ollu kivaa? Oletko tykännyt askartelusta?”

Yksi lapsi: ”No joo.”

Kahden lapsen paperista kävi ilmi, että reissu Funparkiin on ollut mieluisin kokemus. Parin lapsen mielestä uiminen, keilaus ovat olleet kivoja juttuja. Eräs lapsista ei osannut sanoa, mikä on ollut mieluisin toiminta.

Jotkut lapset vastasivat hyvin lyhytsanaisesti, mutta tarkentavilla kysymyksillä sai vastauksia. Vastaamisessa oli myös huumoria ja testailua.

Minä: ”Mitä te teitte uimassa?”

Lapsi: ”Uitii.”

Minä: ”Entä muuta, hypittekö?”

Lapsi: ”Joo.”

Minä: ”Metrin ponkulta vai vitosest?”

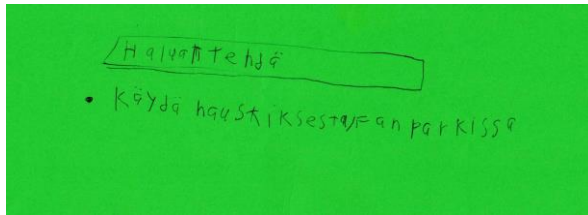
Lapsi: ”Vitosest.”

Minä: ”Jalat edellä?”

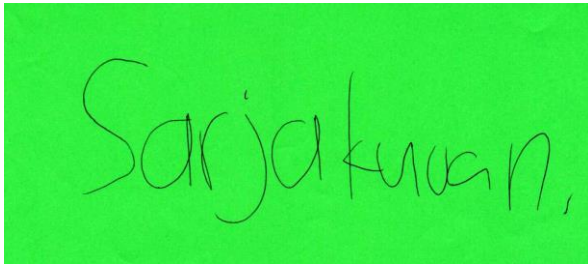
Lapsi: ”Ei, ku pää edel!” Naurua.

7.3 Toiveita

Lasten tuottamista aineistoista tuli esille enemmän liikunnalliset jutut ja parin lapsen paperista tuli esille toive erilaisista peleistä (sähly, jalkapallo) ja kevätretken sisällöstä. Funpark oli ollut mieluinen toiminta. Tästä oli jäänyt eräs lapsista pois, joten hänen toiveena oli, että hän pääsisi sinne tai Hauskikseen. Sanallisesti Funpark oli toiveena myös parilla muulla lapsella.

Myös piiloleikkiä ja pesäpalloa ehdotettiin sekä sarjakuvan tekemistä. Toiset innostuivat näistä, toisia ei kiinnostanut lainkaan.

Eräs lapsista: ”Pelattais pesist.”

Toinen lapsista: ”En halua pelata.”

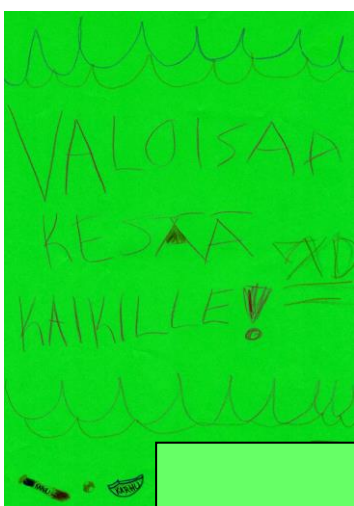
Kolmas lapsista: ”En niin.”

Jotkut lapset eivät tilanteessa tuottaneet ehdotuksia, mutta ohjaajan mukaan tanssilliset jutut, kuten Zumba, ja muut muodissa olevat tanssit, kiinnostavat enemmän. ”Pienten lasten leikit ja pelit” eivät enää kiinnosta. Ohjaajan mukaan muutenkin vastakkainen sukupuoli ja niihin kuuluvat asiat ovat alkaneet kiinnostaa. Lasten kasvamisen ja muuttuminen nuoreksi näkyi myös erään lapsen vaatetuksessa, joka korosti lapsen kasvua pikkulapsesta nuoreksi tytöksi.

Lapset ovat osallistuneet hyvin ryhmäkertoihin ja ryhmästä on tullut tärkeä osa heidän arkea. Huoneen seinällä oli lappuja, joihin toiset ihmiset olivat kirjoittaneet, missä kokevat onnistuneensa ja missä ovat hyviä. Tästä innostuneena eräs lapsista ehdotti, että he saisivat kirjoittaa myös. Toiset kirjoittivat rehellisesti, toiset huumorilla.

Tutkimuskerralla lapset eivät tuottaneet paljonkaan uusia juttuja, jotka kiinnostavat heitä, mutta lasten innostuneisuus ryhmästä ja sen toiminnasta sekä oman ikäisen vertaistuen saaminen on tärkeä asia. Eräs lapsi pyörii lähes aina toimintaan, säällä kuin säällä, mikä kertoo varmasti lapsen kiinnostuksesta ja halusta olla mukana toiminnassa. Hyvän kesän toivotus positiivisin kuvin kertoo ehkä muiden kavereiden ja ohjaajien tärkeydestä lapsen elämässä.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Johtopäätöksenä tutkimuksesta voisi kertoa, että ryhmän tuoma tuki on tuottanut positiivista mieltä toisille osallistujille. Lapset eivät niinkään tuottaneet uusia ideoita paperille, mutta osa heistä halusi tuoda esille omia ajatuksia ja mielipiteitä. He halusivat näin ollen olla vaikuttamassa ryhmän toimintaan. Osalle ideoiden tuottaminen oli vaikeampaa, mutta he osallistuivat keskusteluun tai vastasivat kysyttäessä. Yhdelle lapselle oli vaikeaa tuoda omia mielipiteitä, mutta käyttäytymisestä ja yhdelle paperille tuottamasta aineistosta sain selville, miksi ryhmä on hänelle tärkeä. Ryhmässä oleminen on tärkeä asia. Kaverit ja niiden kanssa oleminen ja touhuaminen on murosien kynnyksellä oleville lapsille tärkeä asia. Tutkimuksessa tuli esille myös sukupuolen välinen ero, miten samanikäisten tyttöjen mielenkiinnon kohteet alkavat muuttua suhteessa poikiin, vastakkainen sukupuoli alkaa kiinnostaa tyttöjä, mutta pojat tekevät omia juttuja.

9 POHDINTAA

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa kokemusperäistä tietoa lapsilta, jotka ovat olleet mukana Unelmista Totta -toiminnassa. Tätä kokemusperäistä tietoa Rauman seudun katulähetys ry voi käyttää hakiessa lisää rahoitusta toiminnalleen sekä tiedon pohjalta ohjaajat voivat saada lisää ideoita toiminnalle. Tutkimuksen lähtökohtana oli saada tietoa toiminnasta lasten näkökulmasta. Tällä pyrittiin tukemaan lasten osallisuutta ja kokemusta siitä, että heidän mielipiteillään on merkitystä. Tavoitteena oli antaa lapsille tässä tilanteessa vapautta pohtia toimintojen mielekkyyttä, tehdä omia päätöksiä ja tuottaa ne joko kirjallisesti, piirtämällä tai sanallisesti.

Tutkimusaihetta olen suunnitellut yli vuoden ajan ja tutkimusongelma on muuttunut perheiden kokemasta tukipalvelusta ryhmän tuottamiin kokemuksiin lasten näkökulmasta. Toukokuun alussa tapasin ohjaustyöryhmän, jossa sain ohjaajilta lisää tietoa ryhmän toiminnasta. Toukokuun alussa lähdettiin hakemaan tutkimussuunnitelmalle hyväksyntä ja tutkimuslupaa Satakunnan ammattikorkeakoululta. Unelmista Totta -

ryhmän ohjausryhmässä sovittiin tutkimuskerraksi 27.5.2014 ja ohjaajat varaisivat sopivan tilan tutkimuksen toteuttamiselle. Kevään viimeinen ryhmäkerta oli 13.5.2014, jolloin minun oli tarkoitus osallistua ryhmäkertaan. Näin olisin tutustunut lapsiin sekä heillä olisi ollut mahdollisuus tutustua minuun. Koska esteiden vuoksi en päässyt osallistumaan viimeiseen kertaan, keskustelin toisen ohjaajan kanssa sen vaikutuksesta tutkimuskertaan. Ohjaaja koki, ettei tämä tulisi vaikuttamaan, koska lapset ovat hänen mukaan tottuneet uusiin ihmisiin.

9.1 Tutkimuskerran pohdintaa

Tein testihaastattelukerran kymmenelle (11-12 vuotiaalle) tytölle ennen varsinaista tutkimuskertaa. Koin tämän itselleni tärkeäksi, koska tällöin saisin hieman lisää kokemusta, mitä tulisi havainnoida, miten tehtävä tulisi ohjeistaa lapsille sekä mitkä ovat mahdolliset ongelmatilanteet. Testiryhmän kanssa tutkimus sujui hyvin, he olivat motivoituneita osallistumaan ja saamaan äänensä kuuluville. Tähän voi vaikuttaa se, että olen tytöille jo tuttu ja turvallinen henkilö, jolloin tutkimukseen osallistuminen oli luontevaa.

Olin varautunut, että tutkimukseen osallistuisi 6-13 vuotiaita lapsia. Tutkimuskerralle osallistui kuitenkin vain 6 lasta, joista yhden lapsen osallistuminen kiellettiin kirjallisesti. Koska lapsi tuli tutkimuskertaan mukaan, annettiin hänelle mahdollisuus osallistua tutkimukseen, mutta lapsen tuottamaa aineistoa ei otettu opinnäytetyön tuloksiin mukaan. Eräs lapsista ilmoitti, että oli polttanut lupakirjeen ennen vanhemmille antamista. Tämän voi nähdä lapsen haluna osallistua tutkimukseen ilman pelkoa vanhempien kieltämistä. Tässä tilanteessa mietin tutkimuksen eettisyyttä, mutta Mäkelän (2010, 81) mukaan jos lapsi (13-18v) tuo julki avoimesti ettei ole halunnut pyytää lupaa vanhemmilta, on kyse lapsen suhtautumisesta omaan elämään. Ja koska tutkimuksessa ei käsitelty lasta haittaavia tekijöitä, tutkimus ei sisältänyt riskejä ja tilanteessa alaikäiset olivat tarpeeksi vanhoja arvioimaan haluavatko osallistua vai ei, koin voivani ottaa lapsen ajatukset mukaan tutkimukseen. Mäkelän (2010, 83) mukaan näissä tilanteissa ei pidä edellyttää huoltajan suostumusta. Jos lapsen mahdollisuutta osallistumiseen estetään vanhempien puolelta, voi lapsi kokea äänensä tulleen vaiennetuksi tai hän kokee joutuvansa osallistumaan ilman vanhempien tukea.

Opinnäytetyötä kirjoittaessa jouduin pohtimaan eettisyyttä siltä kannalta, miten saisin lasten äänet tuotua julki, mutta lapset eivät olisi kuitenkaan tunnistettavissa. Joitakin asioita jouduin avaamaan niin, että lapsen sukupuoli on tunnistettavissa. Koska osallistujia oli vain viisi, tämä teki kirjoittamisesta haastavamman. Vähäisen osallistujamäärän sekä lupakirjan polttaneen kohdalla pohdin tutkimuksen hyödyllisyyttä ja mitä haittoja opinnäytetyöhön osallistumisesta voi tulla. Näitä arvioitaessa tutkimuksen kuuluvat riskit tulee suhteuttaa tutkimuksesta tulevaan tietoarvoon eikä hyödyllisyyteen. Alaikäisiä tutkittaessa ei tule asettaa tutkimuksen ehdoksi sitä, että ne ovat hyödyksi muille samanikäisille lapsille, vaan se, että tutkimuskysymyksiin ei voi vastata tutkimalla aikuisia. (Mäkelä 2010, 83.) Unelmista Totta -ryhmän ohjaajilta saama tieto ei välttämättä olisi ollut sama, mitä lapset kertoivat ja kirjoittivat, joten lasten kokemus ja ajatukset ryhmän toiminnasta saatiin vain kysymällä suoraan lapsilta.

Tutkimuksen luotettavuutta miettiessä täytyy pohtia kysymysten asettelua. Paljonko lasten vastaamiseen vaikutti kysymysten muoto? Vastasivatko lapset rehellisesti siten, miten asian kokivat vai oliko vastaus sen mukainen, miten he olettivat että heidän odotetaan vastaavan? Kokivatko lapset, että heiltä tivataan vastauksia liikaa? Nauhurin käyttö ei vaikuttanut häiritsevän lapsia, mutta vaikuttiko nauhurin läsnäolo lasten vastauksiin. Aiheuttiko se painetta vastata niin kuin olisi sopivaa, vai lisäksi se provosoivaa käytöstä? Lisäksi kun tilanteessa on vieras ihminen kyselemässä, lapsi voi kokea tilanteen turvattomaksi eikä silloin pysty vastaamaan rehellisesti tai käyttäytymään tavallisesti.

Osa lapsista ei saapunut tutkimuskerralle. Tämä nähtiin kieltäytymisenä osallistumasta tutkimukseen. Koska tutkimukseen osallistui vain 12-13v lapset jäi nuorempien kokemusperäinen tieto saavuttamatta. Orasen (2007, 19) mukaan osallistujien puuttumiseen saattoi vaikuttaa tutkimuksen nopea aikataulu ja se, että olin vieras lapsille ja heidän vanhemmille.

Tutkimuspaikaksi ohjaajat olivat varanneet kokoustilan ja tilanteessa istuttiin pitkän pöydän ääressä, jolloin nauhurin käyttö ei toiminut tarpeeksi hyvin, vaan tilan ”kai-kuisuus” hävitti osan äänistä ja tilalla kuului sorinaa. Kuuntelin nauhoitteen heti tut-

kimuskerran jälkeen, jolloin koin siitä olevan apua. Todennäköisesti, jos olisin jättänyt kuuntelukerran myöhemmäksi, en olisi kovinkaan paljon saanut irti nauhoitteensta.

Pojat istuivat pöydän toisessa päässä ja tytöt toisessa, jolloin nauhurin paikka oli keskellä pöytää, jossa istuivat ohjaajat ja minä. Kerroin aluksi lapsille, että kirjoitan ylös asioita, jotta muistan ne myöhemmin. Kirjoittamani asiat tarkistin jälkikäteen nauhurin avulla. Käytin kirjoittamisessa apuna, omaa havainnointilomaketta, johon olin etukäteen kirjoittanut, mitä tulisin tilanteessa havainnoimaan. Koin tämän hyväksi apuvälineeksi, jolloin ei tarvinnut kirjoittaa pitkiä lauseita vaan lyhyesti tärkeimmät asiat. Mielestäni tällä tavalla jäi mahdollisimman vähän huomioimatta tilanteita ja lasten puheita. Lisäksi otin mukaan ylimääräisen tyhjän paperin, johon oli tarkoitus kirjoittaa niitä asioita, joita en ollut etukäteen huomionut tai kommentit, jotka koin tärkeäksi tiedoksi tuloksia ajatellen. Tutkimustilanteen jälkeen tarkistin nauhurista nämä asiat.

Kuvien tarkoituksena oli virittää tilanteeseen ja herättää keskustelua ryhmäläisten kesken. Kuvien käyttö jossain mielessä auttoi lapsia, jotka olivat motivoituneita kertomaan mielipiteitään. Parin lapsen kohdalla motivaatio, halu tai tahto oman mielipiteen kertomiseen oli pieni, heillä oli enemmän tarvetta provoisoida tilannetta, muita lapsia ja ohjaajia. Yhden lapsen kanssa kahdenkeskisessä keskustelussa sain jonkun verran vastauksia. Toinen lapsi taas pystyi lopussa ilmaisemaan omaa mielipidettä piirtämällä ja kirjoittamalla paperille. Koska ryhmä oli niin pieni, oli mahdollista antaa kaikille lapsille pieni hetki kahdenkeskiseen tuokioon.

Tutkimustilanne oli haastava, koska lasten ikähaarukka oli etukäteen määritelty 6-12 -vuotiaat ja paikalle tuli 12-13 -vuotiaat lapset. Jälkikäteen ajateltuna olisi ehkä pitänyt varata toinen tila, jossa lapset olisivat päässeet ensin purkamaan energiaa ja ehkä aikuisen määrittelemä istumajärjestely olisi voinut tuoda paremmin tuloksia. Alkuun oli haastavaa löytää lasten kanssa yhteinen sävel ja motivoida heitä itseilmaisuuksiin. Varsinkin muutaman lapsen kohdalla motivointi oli hankalaa, koska alkavan murrosiän myötä on herännyt kiinnostus ”isojen, nuorten” juttuihin sekä vastakkaiseen sukupuoleen ja ohjeiden mukaan toimiminen oli hankalampaa. Ehkäpä tilanteeseen

vaikutti myös se, että ryhmän jäsenet tunsivat toisensa ja tietävät toistensa kokemuk-
sista, jolloin tilanteessa kokeilu kuului ryhmän luonteeseen.

Miten tilanne olisi toiminut, jos olisin päässyt edellisille kerroille mukaan? Tai jos
tutkimuskerta olisi alkanut jollakin liikunnallisella harjoituksella tai leikillä? Heikki-
nen ym (2007, 208) mukaan on haasteellista löytää jokaiselle lapselle se ilmaisun
keino, joka sopii hänelle parhaiten. Joskus ryhmäkerran kestoa pitää miettiä uudes-
taan tai lisätä leikkejä ja liikunnallisia juttuja.

Tutkimuskerralla oli tavoitteena antaa lapsille mahdollisuus vaikuttaa ryhmän tule-
vaan kauteen. Vaikutusmahdollisuuden antamisella pyrittiin samalla motivoimaan
parempaan osallisuuteen. Lapset ovat yksilöllisiä, kuten myös heidän tilanteensa.
Kaikille ei sovi sama malli, vaan osallisuuden muodoissa on eroja. Toiset ryhmän
lapsista tarvitsivat paljon tukea ja rohkaisua, jotta uskalsivat tuoda oman mielipiteen
ja ajatuksen esiin, kun taas toiselle lapselle riitti tilanteesta tiedot ja vaihtoehdot ja
näiden pohjalta hän pystyi ilmaisemaan oman mielipiteensä. Lapsella tulee olla myös
mahdollisuus valita osallistuuko vai onko osallistumatta. (Oranen 2007, 10-11.) Täs-
sä tutkimustilanteessa lapsilla oli mahdollisuus osallistua tutkimukseen piirtämällä,
kirjoittamalla ja/tai puhumalla. Hiljaisempien lasten kohdalla olisi voinut myös valo-
kuvaus toimia hyvänä keinona tuoda julki omaa kokemusta toiminnasta tai mitä toi-
veja olisi.

Ehkä tutkimuskerran kysymykset olivat joillekin lapsille hankalia. Pojilta kysyttäes-
sä, oliko vaikeaa kertoa, kirjoittaa tai piirtää toiveita, tuli kaikilta yhteinen vastaus:
”ei”. Tytöt vastasivat kysymykseen myönteisesti, mutta eivät osanneet tarkemmin
asiaa kertoa. Tytöt kokivat kaiken vaikeaksi. Osalla lapsilla saattaa olla useita koke-
muksia haastattelutilanteista, joissa aikuiset esittävät määrätyt kysymykset, joihin
lasten kuuluu vastata. Tämä voi vaikuttaa siihen, että lasten oli tutkimustilanteessa
vaikea ”näin yllättäen ja vapaasti” kertoa omia mielipiteitä ja ajatuksia. Yksilöhaas-
tattelutilanteissa olisi ehkä ollut mahdollista saada tarkempaa kokemusperäistä tietoa
puheliaimmilta lapsilta, jolloin kaverin läsnäolo ei ehkä olisi provosoinut pelleile-
mään. Toisaalta yksilöhaastattelussa lasten ajatusten ja mielipiteiden esille saaminen
voi olla vaikeaa valtaepätasapainon (aikuinen-lapsi, ammattilainen-asiakas) sekä ko-
kumusmaailmojen välisen eron vuoksi (Oranen 2007, 18).

9.2 Ryhmän vaikuttavuuden ja merkityksellisyyden pohdintaa

Koska tutkimustilanteeseen osallistui puolet ryhmäläisistä ja tarkoituksena oli selvittää kokemuksia ryhmästä, oli vaikeaa tehdä tuloksista yleistä päätelmää. Joitakin positiivisia puolia ryhmätoiminta on lapsille tuonut. Lapset ovat löytäneet kavereita ja saaneet itselleen tukiverkostoa toiminnan kautta. Jotkut lapset ovat löytäneet harrastuksen, mutta jatkavat toiminnassa mukana, koska ilmeisesti tämä toiminta on heille tärkeä. Unelmista Totta –toiminnassa lapset opettelevat ryhmän sääntöjä, miten ryhmässä käyttäytyään, miten toisia kohdellaan. Ryhmä käy erilaisissa ympäristöissä kokeilemassa lajeja, samalla lapset harjoittelevat vuorovaikutustaitoja erilaisessa ympäristössä. Ryhmässä saadaan turvallisesti kokeilla omia rajoja sekä fyysisellä, psyykkisellä että myös sosiaalisella saralla, kuten tutkimuskerralla toiset lapset kokeilivat rajojaan pelleilemällä ja provosoimalla toisia ryhmäläisiä. Ryhmässä kuitenkin jokaisen tulee kokea olevansa turvassa. Unelmista Totta –ryhmässä ohjaajat huolehtivat lasten turvallisuudesta ja jos lapsi ei kykene noudattamaan sääntöjä, hänet poistetaan ryhmästä hetkeksi ja mahdollistetaan myöhemmin uudelleen osallistuminen. ”Ryhmässä tuetaan, kuunnellaan, ollaan läsnä ja kohdataan. Tehdään pieniä, arkisia asioita. Välillä tavoitellaan taivaita. Nauretaan ja itketään. Tärkeintä mielestäni on luoda lapsille ja nuorille mahdollisuus. MAHDOLLISUUS.” (Heikkinen ym. 2007, 218.)

Uudistuvassa sosiaalihuoltolaissa on tarkoitus siirtää painopistettä hyvinvoinnin edistämiseen ja varhaiseen tukeen. Siinä nähdään, että lapsilla tulee olla oikeus palveluihin, jotka tukevat heidän terveyttä ja kehitystä. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2014.) Unelmista Totta –toiminnassa lapsille annetaan mahdollisuus kehittyä ja lapsia tuetaan psyykkisesti, fyysisesti ja sosiaalisesti. Toiminta kuuluu osaltaan varhaiseen tukeen sekä on hyvinvoinnin edistävää toimintaa. Ryhmässä lapset harjoittelevat arkipäivän toiminnoista suoriutumista ja sosiaalisen toimintakyvyn vahvistumista. Ryhmätoiminnalla ja kuljetusavulla pyritään ehkäisemään syrjäytymistä sekä edistetään lapsen osallisuutta ja kuulumista erilaisiin ryhmiin. Tällä tukitoimella tehdään toiminnasta sosiaalisesti ja taloudellisesti saavutettavissa oleva toiminta lapselle. Sosiaalisen esteettömyyden toteutumiseen esimerkiksi harrastuksissa, tarvitaan yhteisön/ryhmän jäseniltä oikeanlaista asennetta ja vastuunottoa esteettömyyden toteutumisesta (Ihmisoikeuksien www-sivut 2014). Ryhmätoiminnalla on

ollut ilmeisesti ollut merkittävä vaikutus lasten elämään, koska lapset ovat olleet mukana vähintään vuoden, toiset hieman kauemminkin.

Rauman kaupungilla on Lastensuojelun suunnitelma, jossa tavoitteina ovat vahvistaa ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluita sekä kehittää lasten, nuorten ja perheiden palvelukokonaisuuksia (Rauman kaupungin lastensuojelun suunnitelma 2013-2016). Rauman kaupunki on mukana tukemassa Unelmista Totta toimintaa, jolloin kaupunki osaltaan pyrkii toimimaan uuden sosiaalihuollon lain puitteissa ja näin ollen tukemaan syrjäytymistä ehkäisevää työtä lasten ja nuorten parissa. Syrjäytyvä lapsi on vaarassa joutua väärille raiteille ja muun muassa päihteiden käyttö voi tulla mukaan elämään. Huumeiden käyttö on Rauman seudulla lisääntynyt ja sen saatavuudesta Rauman alueella on vastikään tehty opinnäytetyö. (Yli-Karro 2014.)

Unelmista Totta –toiminta on varsin tarpeellinen ehkäisevä toiminta syrjäytymisvaarassa oleville lapsille ja nuorille. Lapset ovat käyneet ryhmäkerroilla, toiset omatoimisesti, toiset on haettu. Kerran viikossa lapset ovat paikassa, jossa vanhemmat tietävät, missä he ovat. Jos tällä kerta viikossa toiminnalla pystytään ehkäisemään syrjäytymisprosessin etenemistä, on toiminnalla positiivinen vaikutus. Kaverien merkitys on erittäin tärkeä, jolloin kaverin tuoma vetovoima voi olla merkityksellinen lapsen miettiessä, mihin illalla menee. Lapsille kuuluminen johonkin ryhmään ja ryhmässä toimiminen on erittäin tärkeä kasvuprosessi. Lastenryhmässä lapsi hahmottaa itsensä osana ryhmää ja näin ollen muokkaa omaa identiteettiä toimijana sekä hän saa tilaa tulla kuulluksi. Ryhmä on lapselle ja nuorelle merkittävä itsetuntemuksen ja –luottamuksen kasvupaikka. Ryhmässä lapsilla on oma vertaistuki, jota ei aikuisten ole helppo ymmärtää ellei ole aidosti kiinnostunut lapsen ajatusmaailmasta. (Karjalainen & Vilkkumaa 2004, 106.) Tätä lasten kasvuprosessia on Unelmista Totta –toiminta osaltaan tukenut.

Aikaisemmin ei ole tutkittu lasten ja nuorten kokemusta Unelmista Totta –toiminnasta. Lasten ja nuorten osallisuudesta on tehty jonkun verran opinnäytetöitä, mutta sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta vähemmän. Opinnäytetöitä sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmasta on tehty koskien aikuisia ja nuoria aikuisia. Jatkotutkimusideoita voisi olla vaikka tutkia 7-9 –vuotiaiden lasten kokemuksia toiminnasta sekä mitä 14-17 –vuotiaat nuoret toivoisivat tämänkaltaisessa toiminnassa olevan

heille. Olisi myös hyvä tutkia lasten ja nuorten vanhempien mielipiteitä toiminnasta, mutta myös ammattihenkilöiden. Mielenkiintoista olisi selvittää, ovatko kokemukset samankaltaisia lasten ja nuorten sekä heidän vanhempien että ammattihenkilöiden näkökulmasta. Jatkotutkimusideana voisi olla myös selvittää, onko tämän kaltaista toimintaa muualla Suomessa. Jos on, niin missä mittakaavassa.

Itselle sosiaalinen kuntoutus on ollut uusi alue, mutta on ollut opettavaista huomata, että omassa työssä sitä on tehnyt niin sosiaalista, kasvatuksellista kuin myös lääkinällistä kuntoutusta. Mielestäni rajanveto näiden, lähinnä lääkinnällisen ja sosiaalisen kuntoutuksen välillä on kuin veteen piirretty viiva.

”Vertaisryhmässä hyväksytyksi tulemisen nautinto ja joukossa vahvistuminen ovat tärkeitä elämässä. Nuorta ei saa eristää ikätovereistaan eikä aikuiseksi voi oppia kotiarestissa, kultaissa häkissä eläen.” (Cacciatore ym. 2009, 155.)

LÄHTEET

Cacciatore, R., Korteniemi-Poikela, E. & Huovinen, M. 2009. Miten tuen lapsen ja nuoren itsetuntoa. WS Bookwell Oy.

Esteetön www-sivut. Viitattu 11.6.2014. <http://www.esteeton.fi>

Heikkinen, A., Levamo, P., Parviainen, M. & Savolainen, A. 2007. Näe minut - kuule minua. Kokemuksia ryhmästä. SOCCAn ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 11

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2013. Tutki ja kirjoita. 18. uud. p. Porvoo: Bookwell Oy

Ihmisoikeuksien www-sivut. Viitattu 18.8.2014. <http://www.ihmisoikeudet.net>

Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. Helsinki: WSOYpro

Kananoja, A. 2012. Sosiaalinen kuntoutus ja sosiaalihuollon uudistuksen suunta. Kuntoutus 4, 35-40

Karimäki, R. 2008. Näkökulmia 2000-luvun suomalaiseen lapsuuteen. Viitattu 1.9.2014. http://www.elore.fi/arkisto/1_08/kar1_08.pdf

Karjalainen, V. 2004. Yksilöllistymiskehitys muuttaa kuntoutusta – mutta miten?. Teoksessa V. Karjalainen & I. Vilkkumaa (toim.) Kuntoutus kanssamme Ihmisen toimijuuden tukeminen. Stakes. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 11-25.

Karlsson, L. 2012. Lapsinäkökulmaisen tutkimuksen ja toiminnan poluilla. Teoksessa L. Karlsson & R. Karimäki (toim.) Sukelluksia lapsinäkökulmaiseen tutkimukseen ja toimintaan. Jyväskylä: Yliopistopaino, 17-66.

Kemppinen, P. 2003. Lasten tarinoiden maailma. Kannustusvalmennus P. & K. Oy.

Koivikko, M. & Sipari, S. 2006. Lapsen ja nuoren hyvä kuntoutus. Vajaaliikkeisten Kunto ry. Koskiprint.

Kulttuurimatkailun www-sivut. Viitattu 14.8.2014. <http://www.kulmat.fi>

Kulttuuria kaikille www-sivut. Viitattu 14.8.2014. <http://www.kulttuuriakaikille.info>

Lapsiasian www-sivut. Viitattu 6.5.2014. <http://www.lapsiasia.fi>

Linnakangas, R. & Suikkanen, A. 2004. Varhainen puuttuminen. Mahdollisuus nuorten syrjäytymisen ehkäisemisessä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö. Edita.

Mannerheimin lastensuojelun www-sivut. Viitattu 18.5.2014. <http://www.mll.fi/>

Mattila-Aalto, M. 2012. Järjestöt ja sosiaalinen kuntoutus. Kuntoutus 4, 71-75

Melamies, N., Pärnä, K., Heino, L & Miller, H. Lapsi kuntoutujana – haaste aikuisille. Teoksessa V. Karjalainen & I. Vilkkumaa (toim.) Kuntoutus kanssamme Ihmisen toimijuuden tukeminen. Stakes. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 102- 121.

Mäkelä, K. 2010. Alaikäisiä koskevan yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettinen ennakkosäätely. Teoksessa H. Lagström, T. Pösö, N. Rutanen & K. Vehkalahti (toim.) Lasten ja nuorten tutkimuksen etiikka. Nuorisotutkimusseura. Helsinki: Yliopistopaino, 67-88.

Oranen, M. 2007. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Viitattu 23.8.2014. <http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/>

Pesola, K. 2009. Esteettömyysopas, mitä, miksi, miten. Invalidiliiton julkaisuja. Tyyliopisto Oy

Sipari, S. Pietiläinen, E. & Arikka, H. Lapsen kuntoutus ja tieteellinen tutkimus. Viitattu 1.5.2014. http://www.kuntoutusportti.fi/portal/fi/tutkimus/tutkimuskohteita/elamankaari_ja_ika_vaiheet/lapsen_kuntoutus/

Sosiaalihuoltolaki 1982. L 17.9.1982/710

Sosiaaliportin www-sivut. Viitattu 11.6.2014. <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/vammaispalvelujen-kasikirja/hallinto-politiikka/rakenteellinen-vaikuttaminen/esteeton-ymparisto/>

Sosiaaliportin www-sivut. Viitattu 23.8.2014. <https://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/ehkaisevatyo/tavoitteet/>

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 13.9.2014. <http://www.stm.fi/sosiaalihuoltolaki>

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 6.5.2014. http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. Viitattu 18.5.2014. <http://www.stm.fi/tiedotteet/tiedote/-/view/1881571#fi>

Sote-virtuaalikoulu Omnia www-sivut. Viitattu 23.8.2014. <http://sote-virtuaalikoulu.omnia.fi/havainnointi.htm>

Suomen perustuslaki. 1999. L 11.6.1999/731

Terveysportin www-sivut. Viitattu 6.5.2014. http://www.terveysportti.fi.lillukka.samk.fi/dtk/tyt/koti?p_artikkeli=kun00034&p_haku=sosiaalinen%20kuntoutus

Unicefin www-sivut. Viitattu 6.5. 2014. <http://www.unicef.fi>

Vaikuttavavertaistoiminta www-sivut. Minulla on asiaa. Viitattu 6.5.2014. <http://vaikuttavavertaistoiminta.fi>

Vilkkumaa, I. Kolme tapaa nähdä sosiaalinen kuntoutuksessa. Teoksessa V. Karjalainen & I. Vilkkumaa (toim.) Kuntoutus kanssamme Ihmisen toimijuuden tukeminen. Stakes. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 27-40.

Yli-Karro, J. 2014. Huumeiden saatavuus Rauman nuorten keskuudessa. AMK-Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 27.9.2014.
http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/73346/Yli-Karro_Juha.pdf?sequence=1

Hei!

Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa kuntoutuksen ohjausta ja suunnittelua. Opiskeluun kuuluu opinnäytetyö, jonka teen Rauman seudun katulähetysten Unelmista Totta –toiminnasta, lähinnä, miten toiminnassa mukana olevat lapset ovat toiminnan kokeneet.

Tutkimus toteutetaan niin, että lapset saavat piirtää tai kirjoittaa kokemuksensa paperille, minkä he ovat kokeneet tärkeäksi ja kivaksi toiminnaksi. Lasten kanssa jutellaan piirustuksista ja tämä nauhoitetaan.

Aineisto kerätään niin, että tutkimukseen osallistujat jäävät tuntemattomiksi. Kaikki tunnistetiedot poistetaan, jotta osallistujia ei voi tunnistaa opinnäytetyöstä. Työn valmistuttua kerätty aineisto hävitetään, piirustukset jätetään Unelmista totta - ohjaajille. Piirustuksista poistetaan tunnistetiedot.

Pyydän lupaa, että lapsenne voi osallistua tähän tutkimukseen. Voitte palauttaa tämän lapun allekirjoitettuna seuraavalla kerralla.

Kyllä voi osallistua _____

Ei voi osallistua _____

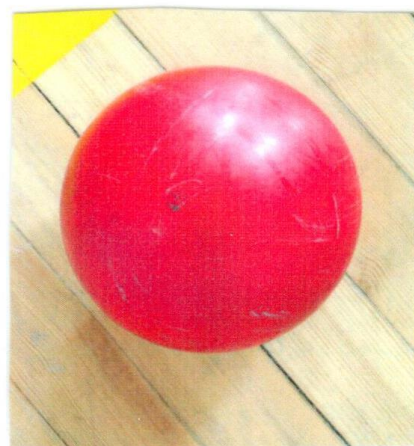
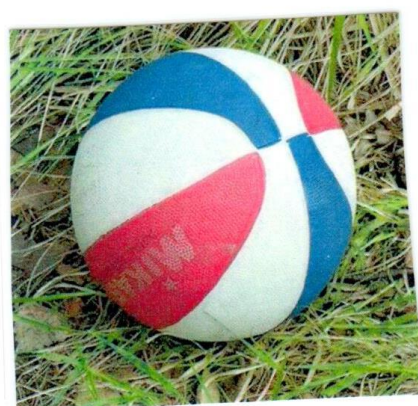
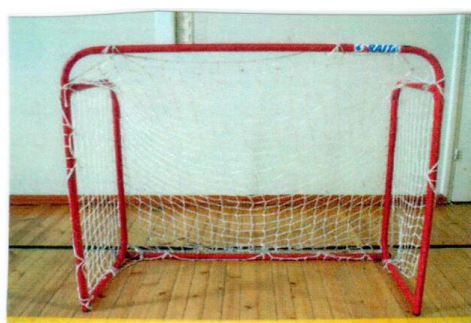
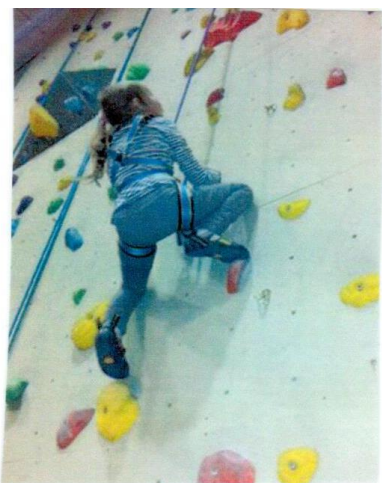
Allekirjoitus_____

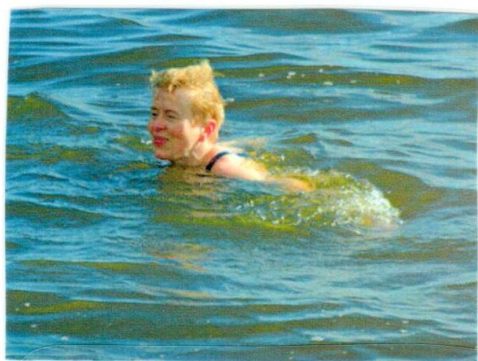
Terveisin

Mari Pihl,

Kuntoutuksen ohjaaja opiskelija

mari-elina.pihl@student.samk.fi

Lapsi	onko keskustelussa mukana	innostuuko tehtävästä	Pystykö osallistumaan	piirtääkö vai kirjoittaako	muuta huomioitavaa
	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				